

DE UNDE
NU ESTE RENTÓRCERE.

ROMANU
DE
ADRIEN GABRIELLY.

BCU Cluj / Central University Library Cluj
TRADUSU

DE
TITU BUDU.

A lui p. G. don

PESTA, 1872.

Suplementu la „Familia.”

I.

Semnulu crimei.

In cetatea Madridu, inainte de 70 de an,
erá de toti cunoscute mediculu Bibera.

Dinsulu locuiá in strad'a cea mai frumó-
sa a orasului, in o casa mica, dar eleganta.

Morbosii cercau cu tóta increderea aju-
toriulu lui, câ-ci dinsulu erá nu numai omu
bunu, ci si medicu bunu.

Elu si-periclitá bucurosu chiar si viéti'a
sa pentru de aprópele seu, déca i potea fi spre
ajutoriu.

La inceputulu naratiunii nóstre dinsulu
erá cam de 45 de ani; dar si cu anii acestia
erá inca unu barbatu frumosu si vigorosu.

In giurulu familiariu erá barbatu bunu,
si parinte ingrigitoriu.

Orologiulu de pe parete sună doue-spre-diece.

In cas'a medicului dormiau deja toti, numai elu si servitoriulu seu vigilau.

Mediculu siedea la més'a sa, cetindu din ceva carte medicala; deodata audî o zuraitura mare pe usi'a de la strada.

— Du-te si cauta cine bate la usia? Dóra me cerca cine-va! — dîse elu servitoriului continuandu cetirea.

Servitoriulu esî, si pucinu dupa aceea revenî cu respunsulu, câ óre-cine-va voiesce a vorbí cu dsa.

— Lasa-lu să intre!
Strainulu intră.

— Érta-me, dle medicu, câ te incomodezu atâtu de tardîu; inse o muiere morbósa te poftesce. Vina, câ-ci totu minutulu e scumpu.

Mediculu nu intardîa nici unu minutu, si-luà mantéu'a, si peste câte-va secunde ocupa locu in calés'a ce-lu asceptá, in care vediu siediendu inca unu omu strainu.

Ferestele calesei erau acoperite cu perdele dese, abié luminandu o lampa micutia.

Calés'a inaintá fórte iute, mai câ sborá, nu se audiea nici chiaru zuraitur'a róteloru.

Mediculu se mirá forte de acést'a, cu tóte câ nici elu nu se numerá intr'aceia cari se sparia de umbr'a loru.

— Nu-i iertatu sê-mi pierdu curagiulu ! cugetá elu, asceptandu cu paciintia cursulu evenemintelorù.

— Indata vomu sosí, — dîse unulu dintre cei doi barbati ; — inse inainte de ce amu sosí, iérta-me sê-ti legâmu ochii !

— Pentru ce ? — intrebà mediculu.

— Asié poftescu giurstârile, — respuñse cu recéla celalaltu.

Mediculu voi a protestá in contra manierrei acesteia, inse strainulu lu-prevení :

— Nu ni face dificultâti dle ! ti-ar poté fi spre dauna ! Dta ai muiere si prunci, nu credu câ ai voi sê te despartiesci de dinsii ? Cumpenesce bine ce faci ?

Mediculu tacù.

Cumca strainulu avù dreptu, despre aceea dinsulu fu convinsu, numai nu sciea, câ óre nu va trebui sê faca ceva, de ce s'ar infiorá blanda sa anima ?

Imbarbatandu-se, respuñse liniscitu :

— Sum gata !

Dupa câte-va minute calés'a se oprì, si unulu dintre straini legà o marama de metasa

pe ochii medicului. Apoi lu-radicara, si numai dupa cate-va minute potu stá éra pe picioarele sale.

Candu si-deslegà maram'a de pe ochi, se vediu a fi singuru intr'o sala pompósa. Sal'a era mobilata cu unu gustu elegantu.

Mediculu se uità cu desfetare in giurulu seu, si dora deja si sciea, câ pentru ce fu adusu elu aici ?

Atunci cine-va lu-atinse de umeru.

Inaintea lui statea unu omu vigurosu, brunetu la facia, ochii lui mai câ schintieau.

BCU Cluj / Central University Library Cluj
Facia bruneta si palorea cea peste mersu mare a acestuia inspaimentà pe bunulu medicu.

— Dlu meu ! giurstâriloru straordinarie corespundu regule straordinarie. Ast'a sê escuze ceea ce am facutu si ce voi face. Fâ juramentu, doctore, câ nu vei tradá nimicu din secretulu a carui martore vei fi in nòptea acésta !

— Fi-mi va iertatu inainte de tòte sê sciu, cu ce dreptu mi-puni dta conditiuni ?

— Cu dreptulu fortiei ! — respunse pe scurtu strainulu.

Mediculu se infiorà.

— Ce poftesci de la mine? — întrebă apoi elu după o pauză scurtă.

— Asculta-mă! E vorbă de viétia și de mórte! În apropiarea nóstra dórme o muiere, care e aprópe de nascere. Prunculu trebue sê traiésca, mam'a sê móra. Acést'a e voi'a mea!

Mediculu se uită intiepenit pe strai-nulu; elu nu potù decide: óre cu unu omu, séu cu unu monstru are de lucru?

— Asié e! Dins'a va morí, si nu va simtî bucuri'a de mama, nu va audî nici odata vier-sulu placutu alu pruncutiului seu. Sê apuna, sê apuna pentru totu-de-una, indată ce a datu viétia pruncului!

Barbatulu acest'a a trebuitu sê urésca fórte pe muierea aceea, a supra careia atâtu de ne'nduratu a pronunciat sentint'a de mórte.

Strainulu se vedea a se liniscí pucinu; apoi erupse și mai selbatecu:

— Asié dara ai audîtu, dle! Si voi'a mea e neclatita. Dta vei garantá cu viéti'a-ti de viéti'a pruncului, și tocmai asié de mórtea mamei sale!

— Indesiertu! — respuñse mediculu cu demnitate, — dta nici odata nu mē vei poté

folosí de instrumentu, pentru realisarea aces-tui scopu infernalu. Te insieli dle, déca cu-geti, câ vei poté folosí pe doctorulu Bibera de complice la o crima !

Strainulu rise cu hohotu.

— Nu voiesci ? Ai uitatu, câ de la mine atêrna sê mori , séu sê traiesci ! Cumpenesce bine ce faci, câ-ci refus'a-ti nici decât nu va stramutá planulu meu. O voi uide si eu, precum am ucisu pe amantulu ei. Inse dta numai sub acea conditiune vei parasí cas'a mea , sê implinesci voi'a mea. Una mſie de galbeni ti-va fi resplat'a pentru fapt'a acést'a, si mórt ea déca siovairesci.

— Nu primescu donulu udatu cu sange, si nici nu me temu de amenintiâri ! — dîse mediculu cu indresnélă, apoi continuà rogan-du-se : Dle, déca numai o schintea a umani-tâtii . . .

— De candu mi s'a rapitu fericirea, de candu mi s'a turburatu odihn'a , si ultim'a schintéua s'a stinsu din anim'a mea. Nimicu nu pôte mantui muierea acést'a ! Ea trebuie sê móra !

Mediculu se decide cu iutiéla neasceptata de strainulu.

— Me invoioscu ; inse numai sub o con-

ditiune. Déca vei contradîce, nu-mi pasa ucidere-me, câ-ci mai multe cuvinte nu voi avea cu dta in viéti'a mea.

— Sê audîmu !

— Mam'a nu va vedé prunculu ce-lu vadá lumei, va morí, precum voiesci dta, eu numai atât'a poftescu ca apoi cadavrulu ei sê fia alu meu. O pucina resplata pentru fapt'a mea si o bucatîca de préda pentru més'a mea de sectionatu ! — dîse mediculu suridiendu.

Strainulu se uită aspru in ochii medicului; inse acest'a erá liniscitu ca si marea fara valuri.

In minutulu acest'a sê audî unu strigatu dorerosu.

— E bine ! — esclamà strainulu. — Inse ti-periclitèdi viéti'a déca vei lucrá cu viclenia.

— Me juru ! — Si acum iute la pacient'a. Asié se vede, câ ór'a crisei a sositu !

— In aceste dòue sticle mici e veninulu ! Lu-concredu dtale.

Mediculu bagà in pusunariu sticlele.

Curiositatea i erá atîtiata.

Elu doriá a cunósce acea muiere nefericita, pe care totu-odata a trebuitu sê o si ucida si sê o si mantuësca.

Intr'o chilia de abié luminata, intr'unu patu latu zacea culcata muierea nefericita.

Mediculu se uimì vediendu muierea acést'a de o frumsetia admirabila.

Si apropiandu-se de patu, prinse man'a morbósei, care dupa o tremurare convulsiva si-deschise ochii.

Pe langa perulu ei frumosu negru, mediculu vediù ochii cei mai frumosi albastri, ca si cum si-ar fi aruncatu privirea spre ceriulu albastru !

Totu-si se sparià, câ-ci lucéti'a ochiloru ei semenă multu cu a nebuniloru.

Serman'a nefericita incepù a plange !

— Curagiu ! — i sioptì mediculu cum potù numai de incetu.

Morbós'a suspinà adancu, gangavindu cu unu versu petrundietoriu :

— Indurare !

Strainulu rise cu ironia.

Mediculu se infiorà de acestu risetu ironicu.

— Indurare ? — dîse strainulu care sttea cam de parte de patu. Indurare ? Óre induratute-ai dta de anim'a mea ? Asié de iute ai uitatu juramentulu meu ? Mai bine te

róga, déca poti pentru fericirea sufletului dtale!

— Numai atât'a mi-concede, sê-mi potu vedé prunculu, si sê-lu stringu numai odata catra pieptu-mi !

— Nu-ti concedu ! La Ddieu e indurarea ! In darnu versi lacrime faciarnice, nu me voru miscá. Dta vei morí in consciinti'a pecatelor u dtale. Acést'a e partea antâia a resbunârii mele !

— Ddieu sê-mi fia judecatoriulu, eu moriu nevinovata !

Strainulu palidu si-radicà pumnulu spre muiere, inse mediculu lu-respinse.

— Nebunule, vei ucide prunculu !

Monstrulu se retrase, éra muierea cadiù lesinata pe patulu seu.

Scen'a petrecuta facù mare impresiune a supra morbósei, si grabì nascerea ei.

— Dlu meu ! pasce-ti ochii pe o morinda ! — dîse mediculu, tornandu vre-o dóue picature in gur'a morbósei, si privindu-o cu atentiune.

Inse nisi strainulu nu si-luà ochii de pe morbós'a. Ci i tienea atîntiti a supra ei ca nesce sageti.

Peste câte-va minute muierea nascù si

mediculu dede unu copilu sanetosu in bra-tiele unei betrane, ce asceptá la picioarele patului.

— Uita-te ce jocu straordinariu alu na-turei ! — esclamà mediculu cu mirare, are-tandu pieptulu pruncutiului.

Barbatulu celu palidu strigà amaru.

Pe pieptulu pruncutiului erá unu semnu rosiu.

— Si iadulu vine de martore pentru ne-vinovatí'a ei !

Muierea cea betrana intr'aceste se duse cu prunculu in alta chilia.

Man'a cea drépta a morbósei atérná in josu, ér cea stanga stringea cu convulsiune invelitóri'a.

Faci'a ei frumósa, inse acum cenusâa, erá de diumetate acoperita de perina, ochii si gur'a i erau deschise.

Mórtea numai asié s'ar poté zugravî.

Mediculu si-puse man'a pe anim'a mor-bósei, inse aceea deja incetâ a bate.

Pe buzele lui trecù unu surisu de indes-tulire.

— Dlu meu ! voi'a ti-s'a implinitu. Ddieu sê odihnésca pe cea repausata !

— Blastemu a supra ei! — sbieră strai-nulu infuriat.

— Asié dar cadavrulu este alu meu? — dîse mediculu.

— Precum ti-am spusu si promisu. Inca adi lu-vei capetá. Sum convinsu, câ vei pas-trá secretulu.

Mediculu plecandu-se se departă.

* * *

Pe la média-di déjà cadavrulu nefericitei muieri se află in chil'a medicului.

Acest'a si-puse tóta nisuinti'a ca sê o renvoie.

— Dins'a traiesce! ea este salvata! — strigă punendu-si urechile pe anim'a mor-bósei.

Inse i fu scurta bucurí'a, câ-ci in ochii mor-bósei luciau semnele nebuniei.

Mediculu a trebuitu sê o lege cu funie la patu.

Morbós'a fu transportata intr'unu os-pitalu.

Bunulu medicu o cercetă in tóta diu'a,

si din dî în dî avea mai mare sperantia de
rensanetosiarea ei.

Deja era aprópe sê triumfeze, candu in-
tr'o dî dinsulu fu primitu cu mare tristétia in
ospitalu.

— Morbós'a a fugitu cu o amica a sa ! —
atât'a a fostu ce a potutu sci despre dins'a..

Cumca unde a fugitu ea, nime nu i-a
potutu spune.

II.

Dupa serata.

Ca sê potemu pricpe, stim. cetitori, cele enarate in capulu precedinte, trebuie sê aruncâmu o privire a supra aniloru trecuti, sê pasim cu câte-va pasi inderetru.

In departare de câte-va ore de la Aranjuez este o scaldă numita „Cozza“, unde peste vîra se aduna o multime mare de ospeti.

Acesta scaldă e placuta spaniolilor atât pentru romantic'a ei situatiune, câtu si mai alesu pentru isvôrele ei sanitarie si recoritórie.

Se potu vedé aici spaniole si portugeze, cari de cari mai frumose, imbracate câtu mai elegantu.

Se potu vedé o multime de curtenitori

isteti, cari se preambla pe josu séu calare pe langa dragutiele loru.

In o séra frumósa de véra , aleulu erá plinu de calese si preamblatori.

Orchestr'a incepù a cantá unu mersu militarescu.

Caii unei calese elegante spariandu-se de music'a cea sgomotósa, incepura a galopá cu mare rapediune.

In calésa siedea o muiere betrana cu flic'a sa.

Erá baronés'a Nigra cu frumós'a sa fica Isabela. BCU Cluj / Central University Library Cluj

Baronulu a moritu cu câti-va ani inainte, lasandu o avutia frumósa ficei sale.

Isabela a avutu multi petîtori, inse n'a simtîtu nici catra unulu ceva mare simpatia.

Inse totu-si dintre curtenitori erá mai placutu si mai bine primitu atâtu de baronés'a, câtu si de Isabela, contele Santa Crux.

Dar totu-si si dinsulu a capetatu corfa ca ceialalti.

Dar contele n'a fostu atare omu slabu de angeru, care sê se sparie de o corfa. Sciindu, câ elu posede grati'a baronesei, n'a renunciatu la man'a Isabelei.

Elu a acceptat ocasiune ca să o petiesca și a dou'a óra, și aceea a sosit pe neacceptate.

Mai nainte dîseramu, cum caii de la călăs'a baronesei Nigra s'au spariat și au inceputu a galopá ca turbati.

Pramblatorii erau in spaim'a cea mai mare, și călăs'a mai câ s'ar fi retornat, déca n'ar fi venit ajutoriu.

Abié trecuра căte-va minute, si contele Santa Crux sari înaintea cailorù, prindiendu cu man'a-i tare frênele lorù.

Caii infocati nu acceptara acésta resistin-
tia , si in minutulu acel'a să si oprira numai decâtu.

Damele zaceau lesinatе in călăsa.

* * *

In deminéti'a urmatória tinerulu conte merse a curteni baronesei.

Isabela lu-primì cu mai multa afabilitate, decâtu de alta-data. Ea lu-intrebà cu unu surisu farmecatoriu :

— Cu ce să-ti multiamimu , dle conte,

pentru fapt'a-ti de ieri, prin care ni-ai mantuitu viéti'a ?

— Cu aceea, câ, dta baronésa, vei realisá visulu meu, de care e cuprinsa anim'a mea in tóta ór'a, si care mi-dâ a sperá unu viitoriu placutu ! — dîse francu tinerulu conte.

Isabela si-retrase man'a din a contelui, privindu-lu cu mustrare ; inse se sparià observandu, câ man'a contelui e legata cu o marama.

— Pentru Ddieu, dle conte ! dta esti vulneratu ?

— Nu te spariá, frumósala baronésa ; ran'a nu e periculósa, si déca vei luá parte si dta in dorerea mea, iute se va vindecá.

— Ah ! pana ce glumesci, póte câ si suferi greu !

— Ai dreptu, baronésa ; eu suferu , suferu multu ; inse dta m'ai ranitu.

— Mi-vei concede, ca sê-ti fiu mediculu ?
— intrebà Isabela suridiendu.

— Mediculu ambeloru rane, Isabela ? — strigà contele cu infocare , prindiendu man'a tinerei baronese ca sê o atraga catra anim'a sa.

Inse baronés'a éra-si si-retrase man'a, si dîse glumindu :

— Mai antâiu man'a, dle conte !

— Si dupa aceea anim'a ?

— Esti convinsu, dle conte, câ i voiu poté fi doctore ?

— Oh ! Isabela ! O privire amorósa, o vorba cordiala me pote vindecá !

— Ddieulu meu ! — dîse tener'a feta in confusiunea sa, — mi se pare, câ me chiama mama mea. Vina, dle conte, sê-ti pote esprim'e si dins'a multiamit'a sa !

Contele Santa Crux nu s'a spariatu de corf'a cea d'antâia, ci a petitu si a dôu'a ora man'a tinerei fetisióre.

Si a dôu'a ora elu n'a capetatu corfa.

Peste trei septemani s'a serbatu cu mare pompa cununí'a contelui Santa Crux cu baronés'a Isabela Nigra.

Isabela erá nevest'a cea mai fericita ; celu pucinu ea cugetá câ e fericita.

Contele a remasu amicabilu si afabilu catra dins'a si dupa cununía.

Dinsii au traitu in fericire !

Inse ceriulu loru seninu se intunecà, câ-ci norii adese-ori nu scrutia nici ceriulu frumosu.

Ér viforulu vine mai alesu a supra celor ușiorateci.

Contele avea unu frate mai tineru decât dinsulu, maioru la gard'a regésca, carele sosi abie de câte-va septemani dintr'o caletoria de prin strainetate.

Tinerulu maioru la inceputu curteniá cu tota modesti'a frumósei sale afine ; inse frum-seti'a straordinaria si confidinti'a cea sincera a Isabelei , aprinse in urma in anim'a lui o pasiune infocata.

Isabela presimti, câ se apropiua nori intunecosi 'a supra capului ei, si si-marturisi , câ déca i se va intemplá ceva , numai dins'a si confidinti'a ei va fi de vina .

Ce e dreptu, dins'a si-a si stramutatu portarea sa confidentiala ; inse retragerea si rezerv'a ei a atfiiat si mai tare flacar'a in anim'a cavalerului.

Barbatulu ei incepù a suspiciona , si elu suferia doreri crancene.

S'a desceptatu in dinsulu blastemat'a de gelosia.

Mustrările reciproce intre casatoriti sunt tutu-de-una presemnele viforului.

Intre contele si contesa aceste erau semnele de tote dilele.

Contele incepù 'a petrece afara de cas'a

sa nopti intregi, pierdiendu in jocuri hasarde sume enorme.

Câte odata pasiea pe neasceptate in chil'a sociei sale.

Nevést'a frumósa siedea totu singura cu lacrimele sale.

Maiorulu nu sistà asaltulu nici unu minutu, elu nu avea destula potere a predominí a supra pasiunii sale.

— A mea vei fi, déca s'ar surpá si ceriulu pe noi! — dîse elu, de câte ori numai se rogá contés'a ca sê nu o persecute.

Contés'a se rogà mai de multe ori, ca sê se deparate din cas'a loru, unde a conturbatupacea si fericirea ei!

Inse tóte fure insedar. Maiorulu respundea, câ va aduce dinsulu in cas'a asta noua pace, noua fericire:

— Barbatulu teu nu te iubesce, te negliga; éra eu ti-juru, câ-ti voiu fi creditiosupana la mórté, te voiu adorá ca pe o dieitia. Iubesce-me, si vomu fi ambii fericiti!

Inse Isabela nu ascultà de cuvintele lui. Sierpele nu dete de Eva.

Si cu tóte aceste maiorulu se otari, sê aiba jubirea contesei frumóse.

Intr'o deminétia elu intrà pe neasceptate

in chili'a fratelui seu , dîcêndu , câ nu peste multu éra-si se va duce in caletoría.

Totu odata lu-chiamà si la o serata , la unu amicu alu seu. Lu-rogà sê vina la unu pocalu de despartîre.

Contele de Santa Crux la facia aretâ dorere , câ frate seu se duce atâtu de uite , inse in launtrulu seu se bucurá.

* * *

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ambii frati petrecura sér'a la olalta cu amicii loru.

Intre pocale timpulu trece iute.

Pe la miediulu noptii se scolară de la mé-
sa , si se asiediara la jocatu de carti.

Maiorulu asîsdere cuprinse locu intre jo-
catori. Ér contele S. Crux mestecandu-se in-
tr'o disputa politica , se uitâ cu totulu de fra-
te seu.

Cautandu-lu apoi mai tardîu , nu-lu aflâ
nicairi.

Peste câte-va minute nici maiorulu , nici
frate seu nu se mai aflau intre petrecatori.

Se incepù o drama trista !

In cas'a lui Santa Crux dormiau deja toti.

Isabela asîsdere se puse la odihna. Chil'a ei de dormitu erá abié luminata; pe frumós'a contesa o acoperiau cu totulu perdelele albe ale patului.

Pe la döue óre dupa mediulu noptii tinerulu maioru intrà in chili'a Isabelei.

Apropiandu-se incetu de patu, desfacù cu grige perdelele, privindu cu desfetare facia acestei neveste frumóse.

— A mea vei fi, déca s'ar surpá si ceriulu pe noi, — repetî maiorulu sarutandu cu infocare pe tiner'a contesa.

Abié peste câte-va minute se rapedî in chili'a contele Santa Crux.

— Ah ! ticalosiloru ! — strigà elu, si in minutulu acel'a strapunse cu unu pumnariu pe frate seu.

III.

Dilele noróse.

Trecuра mai multe luni.

Isabela simtî, câ e mama, înse contele
nu scieа secretulu ei; dinsulu deveni éra-si
amicabilu si curtenitoriu, ca la inceputulu ca-
satoriei loru.

Serman'a contéса! Pe câtu de bine se
simtiea inainte de acésta in giurulu barbatu-
lui seu, cu atâtu erá acum mai descuragiata
in presinti'a lui.

Ea se temea de barbatulu seu, tóta privi-
rea lui o inspaimantá.

Ea vedea, câ e pecatósa, si simtiea totu-si
câ e nevinovata.

Ea doriá sê móra.

Timpulu nascerei din ce in ce se apropiá.

Intr'o séra , dóra cu dóue dîle inainte de cele enarate in capulu antâiu, Isabela erá singura cu contele.

Santa Crux siedea tacêndu, privindu flacar'a lampei de nôpte; ér Isabela, plecandu-si capulu pe manile sale, plangea.

— Plange, dómna, plange, câ-ci nu peste multu se va usucá isvorulu acestoru lacrime faciarnice. Pe mine mai multu nu me vei insielá. A trecutu timpulu in care fui fericitu, si in care am potutu sê te iubescu ; a trecutu dîlele frumóse, candu o privire a dtale me facea sê uitu lumea intréga. Tóte au trecutu ca unu visu frumosu ! Acum tocmai atâtu de tare te urescu, precum te-am iubitu odinióra ; si si mai tare urescu prunculu pe care lu-vei nasce spre martore viu, in contra dtale, si in contra onórei casei mele !

Contés'a se uită infiorata spre piantru.

— Oh ! nu-ti teme prunculu, eu me voiu ingrigí de dinsulu. Ti-promitu, câ voiu plantá in dinsulu seminti'a celorù mai urite pa-siuni ; va fi reu, cum a fostu mama sa. Va peri pe esiafodu ; ér dta vei mori, indata-ce lu-vei nasce.

Isabela se uită cu dorere adanca pe barbatulu seu, manile si le lasà in josu, capulu i

se plecă pe pieptu, se parea că a lesinatu, înse
a audîtu cuvintele crancene, cari o ucideau ca
nesce sageti.

Terminandu-si contele vorbirea, privi cu
bucuria diavolesca spre soci'a sa.

Serman'a muiere se aruncă la picioarele
lui, i imbratiosià genunchii, rogandu-lu plan-
gêndu :

— Indurare ! Indurare ! Sum nevinovata.
Inse nu te indură de mine, ci de prunculu ne-
vinovatu !

— Nu me induru ! Ce am dîsu , ce am
promisu, voiu efeptui, déca ar trebui să miscu
chiar si pamentulu din polurile sale.

Inse mam'a, care era ingrigita de sôrtea
pruncului seu, se rogă si mai tare, si mai pe-
trundietoriu ; ea ar fi potutu mai iute miscă
o statua de marmore , decât anim'a contelui
Santa Crux , carele o aruncă cu nendurare de
la picioarele sale.

Isabela esclamă dorerosu, cadiendu inde-
retru, ér contele se departă din chilia cu o in-
destulire diavolesca.

IV.

Cuibulu intunecosu.

Trecura dóue-dieci de ani de candu a fugitu din ospitalu contés'a S. Crux.

Intr'o sala de jocu siedea o societate de tineri voiosi. La mésa presiedea unu tineru blondinu , palidu , inse frumosu , carele totu mereu cascigá. Inaintea lui stateau cu grămad'a galbenii.

Odata numai o vóce subțire strigà de la spatele jocatoriloru.

— Fernando jóca falsu !

Companistii sarira infuriati de la mésa.

Ér Fernando imprasciandu cartile , si trase sabi'a, atacandu pe acusatoriulu seu.

— Nerusînatule ! — sbierà cu furi'a cea mai mare ; retrage-ti cuvintele si te róga de

iertare, câ-ci la din contra te voiу strapunge
ca pe unu cane turbatu !

Dar aceea-si vóce subtîre respunse cu
recela :

— Repetu , câ ai jocatu falsu , am fostu
atentu la jocu-ti. Dar pentru amenintiarea ta
inca ti-vei luá resplat'a !

— De tine sê aibi grige ! — sbiera Fernando cu facia infocata ; câ-ci indata ti-voiu
stinge lumin'a vietiei.

Si atacandu-lu, lu-strapunse peste gru-
madiu.

Apoi usandu de surprinderea si confusiu-
nea jocatoriloru , cu o saritura scapă prin fe-
résta.

Sal'a fiindu in etagiulu antâiu , tinerulu
nu se vatemà tare.

Fernando fugì din tóte poterile sale , au-
dî inse strigârile infuriate ale inimiciloru
sei , si cu ventulu „ucigatoriu“ ajunse pana la
urechile lui.

Indata lu-urmara, inse dinsulu disparù
cu o iutiéla de fulgeru in padurea de langa
orasiu.

Nóptea intunecôsa i favori , peste câte-va
minute nimene nu-lu mai potea urmari .

De inimicii sei a scapatu , inse i se parea

câ figur'a cea sangerósa a acusatoriului seu săbóra totu inaintea lui.

Contele Santa Crux, parintele seu adoptivu, cu voi'a a esilatu din anim'a lui totu bunulu si frumosulu gustu.

Lu-crescù de nesimtitoriu si malitiosu.

Candu parintele seu adoptivu a terminat educarea lui, i-a datu in mana o punga plina de galbeni cu urmatoriulu consiliu parintiescu :

— Cérca-ti noroculu, fetulu meu ! Dóue carâri stau deschise inaintea ta. Una conduce la avutia si onore, ceealalta la furci. Alege dupa placu-ti !

Fernando si-aduse aminte de acestu svatu parintiescu.

Cu dorere observà, câ dinsulu a lunecatu pe a dóu'a carare.

Inse nu se lasà multu timpu a fi conturbatu de cugetele aceste neplacute; elu simtiea, câ busunariulu i e plinu de bani. Deci nu-i lipsea nimica pentru a poté incepe o viétia aventurósa, pentru care dinsulu avea multa aplecare.

Cu incetulu ajunse la mijloculu padurei; aici apoi se culcà sub unu arbore si a dormi.

Pe la miédia-di lu-desceptà o impuscatura, dupe care indata se audî unu tîpetu femeiescu.

Fernando lasandu-si sabi'a in sal'a de jocu, sari înainte cu téca ei.

Abié câti-va pasi de la arborele sub care a dormit, vediù standu o tinera féta, cu ochi schintelor, tienendu in mana o arma, care a descarcat-o intr'unu sierpe veninosu, fara a-lu nimeri.

Sierpele veninosu se apropià cu sariture infuriate catra tiner'a féta, inse téca cea grea, cu care l'a tocatu Fernando peste capu, o mantui de periclu.

Fetisiór'a se uită cu placere la tinerulu eroicu, inse nici acest'a nu se uită la ea cu nepasare.

— Diale ti-potu multiamí dara, câ mai traiescu? — dîse fetiti'a cu unu versu sonoru, intindiendu-si man'a micutia lui Fernando.

Tinerulu palidu prinse man'a fetisiórei si sarutandu-o, dîse cu entusiasmu:

— Me simtiescu fericitu, câ am potutu serví Dianei celei mai frumóse!

Copil'a roși, si pornì cu pasi iuti.

Fernando o urmari.

Tiner'a vediendu, câ Fernando o urmareșce, se opri, aretandu pe o casa depar-tata :

— Dlu meu, eu locuescu acolo !

— Asié dara calea acést'a conduce in paradisu ! Értá-me-vei, angerasiu frumosu, ca sê tréca unu pecatosu peste santulu pragu ?

Tiner'a copila suspină.

— Scîi dta cine siede acolo ? — intrebă ea apoi.

— Tocmai acumă mi-dîsei, câ acolo e paradisulu in care docuiesci dta.

— Decâtu câ in paradisulu acest'a nu siedu numai eu singura, ci si parintele meu siede acolo. Scîi dta cine e parintele meu ?

— De buna séma fînti'a cea mai invidiabilă, câ-ci are o féta atâtu de frumósa !

— Te rogu nu glumi ! Crede-me, dle, forte mi-ar placé, déca parintele meu si-ar poté esprime multiamit'a sa salvatorului unicui sale fice, si totu-si acésta nu se pôte in-templá. Dtale nu-ti e iertatu a trece pragulu acel'a, câ-ci ...

— Sum curiosu !

— Câ-ci dta prin ast'a ai fi desono-ratutu.

— Dóra nu...

— Caleulu? — voiesci a dîce. Ai cuventu. Eu sum Satanina, fiic'a gâdelui.

— Lucrulu dracului! — cugetă Fernando — acést'a e rea cunoscintia! Inse floricic'a asta merita ca să o rumpu de si cu pericolu.

— Incâtu pentru mine, dsióra, ti-pôte fi ori si cine parintele, — eu te voi urmá!

Pestè câte-va minute ei sósira la cas'a numita de locuitorii din giuru: „Cuibulu intunecosu.“

Betranulu / Diego, caleulu, ryerá unu omu amicabilu.

Dinsulu siedea sub unu teiu mare, candu tinerii intrara in curte.

Diego indata recunoscù pe fét'a sa; inse se mirà de petrecatoriulu ei.

Tiner'a féta imbratiosià grumadii parintelui seu, dîcêndu :

— Ti-recomandu, tata, pe salvatoriulu meu. Déca n'ar fi fostu dinsulu, acumă n'asiu mai siedé in bratiele tale.

— Ce s'a intemplatu, scump'a mea fiica?
— strigà cu spaima betranulu.

— Liniscescete, tata, vedi că n'am nici

o dorere. Dlu acest'a a sositu in minutulu celu mai criticu ...

— Cieriul să-i resplatésca fapt'a ! Bucurosu i-asiu stringe man'a, inse i voiu fi spre desonóre.

— Dâ-mi man'a-ti, dlu meu ! Nu te teme, nu me vei desonorá !

— Primesce multiamit'a mea ! — disse caleulu stringêndu man'a tinerului.

Fernando petrecù diu'a bine.

Catra séra se duse la preamblare ; sub arborii frundiosi erá placuta preamblarea.

— Érta-me, dlu meu, să te intrebú ceva ?

— disse la preamblare catra Fernando betranulu Diego.

— Ti-voiu respunde cu tóta placerea.

— Spune-mi dar sinceru, ce intemplare séu ce intențiune te-a adusu pe dtă aici ?

— Intemplarea si intențiunea, ambele la olalta. Intemplarea a produsu intențiunea.

— Nu te pricepu.

Tinerulu siovali nitielu, — apoi vorbi ariatu :

— Dle, inaintea dtale stâ unu criminalistu.

— Indata am cugetat ; de si traiescu aici cu totulu retrasu, totu-si am ceva cunos-

cintia de ómeni. Dar pentru aceea nu te spa-riá, eu nu te voi tradá, asta ar fi o mare ne-multiamire! Dóra te-ai batutu cu cine-va?

— Ai gâciu.

— Si a moritu contrariulu?

— De buna séma, câ-ci l'am stra-punsu!

— Cine a fostu nefericitulu?

— Fiulu medicului de curte.

— Asta n'ai facut'o bine, nu-ti e in si-gurantia capulu, inse ai facutu bine, câ ai ve-nitu aici. D'apoi ce vei face, ce vei lucrá aici la noi?

BCU Cluj / Central University Library Cluj

— Scie Ddieu! Me voru persecutá, si apoi me voru aflá si prinde.

— Nu te teme, remani pan' la unu timpu la noi, aici nu-ti se pote intemplá nimica.

— Ti-multiamescu, dle, pentru acésta cordialitate.

— Acuma spune-mi dle, cum te chiama?

— Fernando.

— Dar inca?

— Ce „dar inca“?

— Dóra ai si connume?

— Eu n'am!

— Ce vorbesci! Dóra ai avutu parinte si acela a avutu nume?

— Asculta-me, ti-voiu enará pentru ce n'am eu nume?

— Te ascultu.

— Dupa ce fui educatu de parintele meu, (fia blastematu numele lui !) a trebuitu sê me juru, câ nu voiu portá numele lui, si câ nu-lu voiu rostí nici odata.

— Ce parinte curiosu !

— Candu me despartî de dinsulu, mi-dîse sê-mi cascigu eu unu nume, déca voiescu sê am.

— Si inca nu ti-ai castigatu ?

— Pan'acuma me numiam Fernando, dar nu peste multu voiu avé unu nume, cu care pucini se potu falî.

Faci'a lui Fernando ardea de furia.

— Lasa-te de cugetulu acest'a ! Mai bine sê n'ai nici odata nume, decât tu ceva nume uritu, pe care lu-pomenescu cu blastemu.

— Dle! dta cunosci dorulu meu de res-bunare, care me neodihnesce. Voiescu a me resbuná a supra unicului meu inimicu, care a inveninatu anim'a mea. Eu déjà mai multu nu me potu rentórcë; am ajunsu pan' acolo, *de unde nu este rentórcere*. Trebuie sê me res-bunu !

— Nu desperá, tinerule ! Nu póte fi reu

atâtu de mare, care să n'aiba și ceva exceptu bunu. Înse acum să mergem, sun flamendu. Dar Satanin'a mea unde a disparutu? Dracutiu meeu unde esti?

De odata ochii betranului fure astupati de două manutie fragede.

— Dar acăstă cine e? — întrebă frumos'a feta ridiendu.

— Unde te-ai ascunsu, dracutiu meeu?

— disse Diego imbraciandu-o.

— Unde? în totu loculu si nicairi!

— Adeveratu, că esti démna de numele teu!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

— Déca ar fi iadulu plinu cu dracuti ca aceastia, cu totu dreptulu săr poté numi raiu!

— disse cu complesantia Fernando.

IV.

Traiu nou, omu nou.

Trecura câte-va septemani de candu Fernando afă refugiu in cuibulu intunecosu.

Dinsulu se simtiea aici fórte bine, tîmpulu lu-petrecea in cea mai placuta neactivitate.

Peste dî se preamblá cu frumós'a Satanina, ér sér'a cinau la olalta sub teiulu celu mare, conversandu cu betranulu Diego.

Intr'o séra, după ce Satanina se departă, betranulu calêu agrâ pe Fernando cu tóta seriositatea, dîcêndu :

— Iubite amice ! Deja trecura mai dóue luni, de candu petreci la cas'a mea ; dóue luni ! nu dîcu pentru aceea, câ dóra mi-ai fi spre greutate, ci pentru câ nu-mi place déca

tinerii sunt neactivi. Dta esti unu tineru robustu si eroicu, trebuie să-ti alegi ce-va cariera, ce-va traiu nou, ca să poti fi omu nou.

— Voiu medită despre acést'a! — dîse tinerulu cu indiferentismu.

— Candu vei medită?

— Acusi, mane.

— Pentru ce să lasâmu pe mane ceea ce potemu ispravî si asta-di?

— Inse pentru ce acésta grabire mare?

— intrebă Fernando, uitandu-se catra usi'a casei, câ óre nu vine Satanina, ca să-lu mantuésca de sfaturile betranului.

— Este vorb'a despre viitorulu dtale, Fernando; te rogu fii nitielu mai seriosu, si de si n'am dreptu a vorbí cu dta in modulu acest'a, vorbescu totu-si ca să-ti pregatescu unu viitoriu.

— Póte că ai dreptate, bunulu meu patronu!

— Mi-vei ascultă dar sfatulu? E dreptu, că acel'a e cam ciudatu, inse atérna multu si de la pararea-ti individuala.

— Ti-ascultu sfatulu! — dîse tinerulu palidu cu tóta promtéti'a.

— Cum vedi, tinere amice, eu sum deja

omu betranu, s'ar cuveni să-mi petrecu în odihna dilele ce am încă de traitu; mi-ar place să-mi afli unu urmatoriu demn, în favoarea caruia să abdicu de cuibulu intunecosu.

— Ah! dta dar ai voi a me înaltia pe mine la demnitatea de calêu? — disse Fernando ridiendu.

— Si déca mi-e iertatu a întrebă, ar fi ore ast'a desonoratoriu pentru dta? Ar trebui să te bucuri, câ poti tiené în man'a-ti arm'a dreptății, care mai că te-a ajunsu și pe dta.

BCU Cluj / Central University Library Cluj
Tinerulu se întristă adancu.

— Să-mi fii adjunctu, și mai tardîu succesoru. Crede-me, nu sum omu seracu; decide-te!

— În minutulu acest'a încă nu me potu. Caus'a acést'a e démna de mai adanca precumpenire.

— Pentru ce precumpenirea acést'a? Nu mai ómenii cei fricosi facu tot de precumpenindu; eu fórte m'asiu bucurá, déca mi-ai fi succesoru, cu atâtu mai inadinsu, că-ci sum convinsu, cumca ai invetiá maiestri'a mea cătu mai curendu.

— Si déca ti-asiu fi succesoru, ce ai face?

— M'asiu retrage aici in casuti'a mea.

— Si fiic'a dtale ?

— Cauta numai, de dins'a nici câ mi-am adusu a minte.

— Dóra numai vomu aflá si pe sém'a dinsei atare barbatu ! — adause betranulu suridiendu.

— Eu asié cugetu, câ preferinti'a s'ar cuvení succesorului !

— Póte câ ai dreptu ; inse mai antâiu casa, apoi nevésta. Mane voiu acceptá respunsulu dtale, nópte buna !

Betranulu, stringêndu man'a tinerului, se duse in chilf'a sa.

Tinerulu remase sub teiu, cufundatu in meditatiunile sale ; elu nu observà in confusinea sa nici norii grei ce se apropiau, nici chiar ventulu turbatu, care rumpea deja cren-gile arboriloru.

Ofertulu betranului, nu erá de despre-tiuitu pentru unu tineru corruptu in tóta pri-

vinti'a, si care de la vîitoriu n'are să ascepte nimica.

— Remanu si voiu fi calêu! — si-dîse elu si intră in casa, câ-ci deja si vîforulu se pornì.

Abié pasî in chilía, si indata dete unu fulgeru in teiulu sub care a siediutu, aprindiendo més'a si arborele totu de odata.

VI.

Intalnirea pe esiafodu.

— Amice, vei ave lucru! — dîse betranulu gâde catra Fernando, care invetiá cu tóta diliginti'a maiestri'a asta noua.

— Eu? — intrebà tinerulu palidu.

— De buna séma!

— Si ce felu de lucru?

— O istoria curioasa. Peste o septemana si-va implini cursulu, serman'a fintia, si si tu...

Fernando se spariá.

— Nu te spariá, nu e vorb'a de capulu teu, numai am cugetatu, câ atunci vei dá dovéda de maiestri'a-ti noua; vei ave pucinu de lucru. O femeia fu condemnata la mórte.

— Tinera?

— Dieu eu nu sciu, pôte sê fia si ce-va tiganca betrana, — dise caleulu ridiendu.

— Asié dara peste o septemana; — suspinà Fernando.

— Da', peste o septemana; inse ié bine séma, sê reiesi cu prob'a, câ-ci precum ti-am promisu, apoi vei fi tu domnulu „cuibului intunecosu.“

— Inca nu me simtiescu destulu de perfectionatu; me temu, câ man'a nu-mi va fi destulu de sigura; si pe langa acést'a sum inca fórte neodihnitu.

— Ce neodihna! N'ai dóra anima de ie-pure, ca sê te neodihnesci?

— Oh! dar déca cea condamnata la mórt e vr'o féta tinera, cu trasure ange-resi?

— Totu atât'a! Ana Boleyn, Ioanica Grey, Maria Stuart, Sarolta Corday, tóte au fostu tinere, si totu-si au morit u sub palosiulu caléului.

— Oh! déca asiu gresî!

— Atunci vomu perî! Atunci numai sca-pa, cum vei poté de furi'a poporului, si te cara din cuibulu intunecosu!

Fernando ingalbeni.

— Te reculege bine, nepóte ! — continua betranulu. Déca vei gresì, te va ucide poporulu.

— Me va ucide ?

— La aceea poti contá !

— Poporu blastematu !

— Nu e jocaria ast'a, fetulu meu !

— Te increde numai in mine, betrane, asié i voiu taiá capulu, ca si cum nici nu l'ar fi avutu.

— Cine cutéza, casciga ! — adu-ti a min-te de proverbiulu acest'a !

Calêulu lasà pe Fernando sê se eserzeze ; si dinsulu taiá cu tóta pasiunea capetele papusieloru de lemnu.

— Asié dara e o muiere ? Ah ! la muieri si pan'acum am avutu norocu , pentru ce sê n'am si acuma ? Ce placere ar fi a dá cu palosiulu de ceva grumadiu albu alu unei tinere fete !

Tinerulu calêu si-radica palosiulu, si in-dată cadiù la picioarele sale unu capu de papusia.

Pe piati'a de frunte a Madridului deja erá gata esiafodulu.

Orasienii inca nu s'au desceptatu, liniscea noptii se conturbá numai de loviturele ciocanelor si a bardelor.

Pe esiafodu conducea o scara destulu de inalta si lata; ér de desubtu langa esiafodu, era o ingraditura inalta, stavila intre esiafodu si poporu.

Peste o óra orasienii incepura a se miscá, ferestele se deschideau si ómenii se uitau cu curiositate spre esiafodulu deja cu totulu gatitu.

Peste pucinu timpu, piati'a erá pan' la imbuldiéla plina de ómeni.

Ostasii numai cu mare anevoointia, poteau sustiené ordinea buna.

Poporulu asceptá cu curiositate esecutarea condamnatei.

In turnulu de la cas'a cea mare a senatului, orologiulu batù siese. Poporulu incepù a se miscá, privirea toturora se intorcea catra esiafodu.

Caléulu statea deja pe esiafodu, imbracatu cu o mantéua rosîa, faci'a-i erá acoperita cu o larva asîsdere rosîa, nimene nu l'a

potutu cunóisce ; inse statur'a lui frumósa, denunciá, câ e unu omu tineru.

Calêulu se uită cu atentiune in tóte partile, ca si cum ar fi cautatu pe cine-va.

Inse indata statù, uitandu-se aspru pe una dintre ferestele deschise, din care privia catra esiafodu unu omu cam betranu brunetu si palidu la facia.

' Calêulu facù o miscare fara voi'a sa, dandu o lovitura in aeru cu palosiulu seu !

Er barbatulu celu brunetu din feresta, ca si cum ar fi priceputu cumca ce insémna taiatur'a asta, incepù a ride cu ironia.

Cei ce stateau langa dinsulu, se mirau, câ óre ce pote sê rida atâtu de ironicu contele Santa Crux ? !

— Oh pentru ce nu potu taiá si mai antaiu capulu acestui misielu ? — strigà calêulu scrisnindu din finti.

Anim'a gâdelui erá neodihnita , elu presimtiea o nefericire noua ; vederea monstrului acestuia l'a neodihnitu si mai tare.

Se intórse dar in alta parte, ca sê se aline in cătu-va.

Clopotele detera semnu, câ se apropiacarulu funebralu.

Poporulu erá neliniscitu, si asceptá cu ne-

rabdare ; ér celui cu mantéua rosia i se parea, câ se turbura marea in pregiurulu lui.

Candu poporulu observă carulu funerar, animele toturora se implura de compatimire.

Faci'a frumósa si perulu lungu alu tineriei condamnate oferiá poporului unu spectacolul interesantu.

Tiner'a condamnata se vedea a fi din ceva familia nobila ; celu pucinu acésta doveada statur'a ei svelta si atitudinea sa delicata.

In manutiele ei tineea o crucitía négra, pe care din candu in candu o sarutá.

Preotulu o petrecù mangaiandu-o, pan' la esiafodu ; ér poporulu in compatimirea sa uită câ femei'a acésta e condamnata la mórte pentru o mare crima, si fluturá catra dins'a marame albe.

E datin'a, ca la casuri de aceste triste, calêulu sê se uite numai in minutulu esecutării in faci'a jertfei sale.

Pe tiner'a femeia o radicara mai lesinafa pe esiafodu ; ér calêulu asceptá cu nerabdare sê o póta vedé.

Calêulu se intórse.

— Ah, Ddieule ! Dionisia ! — strigă apoi elu cu fiori.

Si acum simtî, câ ori câtu de depravatue; totu-si n'a peritu din anim'a lui tóta compatimirea.

Er femei'a nefericita recunoscù versulu amantului seu, si indata se tredî din letarg'ia sa.

— Fernando ! — numai atât'a potù dice ea.

Dionisia stringea cu convulsiune cruciti'a din man'a sa, si multu timpu nu-si potù veni in ori.

Apoi se intórse cu unu surisu despiciatoriu catra calêulu.

— Asié dara tu-mi esti si calêulu ? Intru adeveru e unu oficiu demnu de tine. Dâ cu palosiulu ! Déca mi-ai petatu inocinti'a, mi-ai veninatu anim'a, acuma me poti si ucide ! Pentru tine stau pe esiafodu ; n'am voit u sê vedu prunculu nostru perindu de fóme, si l'am ucisu.

Fernando mai câ lesinà,

— Reculege-te, amagitoriile misielu ? Audi poporulu, cum poftesce sangele meu !

Calêulu tineru dete orbisiu spre jertfa ce era ingenunchiată inaintea lui.

Palosiulu intră în umerulu stangu alu nefericitei; ér Fernando cadiù.

Poporulu deveni infuriatu.

Cei mai dinainte sarira pe esiafodu, ca să arunce pe calêu intre poporu.

Intru aceste pe esiafodu sborau cu gramad'a pietrile.

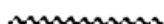
— A peritu, nefericitulu! — strigă betranulu Diego, si sarindu pe esiafodu, cu o lovitura tajă capulu nefericitei femei, si lăaretă poporului.

Inse poporulu se irită si mai tare.

O pétra nimeri tocmai in peptu pe betranulu Diego.

— Josu cu dinsii! — strigă poporulu infuriatu.

Caleii numai fórte cu greu potura a se mantuí de pietrile poporului turbatu.

VII.

Planulu nereusitu.

Betranulu Diego nu potù iertá lui Fernando cumplit'a negrigire, prin care ambii se espusera furiei poporului.

Inse si mai tare lu-necasî scrisórea infruntatória a senatului orasienescu.

— Draculu l'a adusu in cas'a mea pe misielulu acest'a! — dîse cu mania betranulu candu i se renoiau dorerile de peptu.

Dar si Satanina erá intristata. Casulu de pe esiafodu facù mare impresiune si a supra dinsei; cea mai mare parte a dîlei a trebuitu sê o petréca langa patulu morbosului seu parinte.

Si asié numai arare-ori, si si-atunci numai pe câte-va minute se potea intalni cu Fernando.

Lui Fernando nu-i fu iertatu sê mérga la betranulu; Diego i dede de scire ca celu

pucinu in timpu de o luna sê parasésca locuint'a lui.

Satanina comunică plangêndu porunc'a acést'a amantelui seu.

Timpulu a trecutu fôrte iute, si Fernando dejá abié avea câte-va dîle de petrecutu in cuibulu intunecosu.

Satanina — care iubiá pe Fernando din minutulu antâiu candu l'a vediutu — n'a incetatu a se rogá de parintele seu, ca sê nu alunge pe Fernando de la cas'a sa, insebetranulu erá neinduplecabilu.

In urma vediù si Satanina, câ tóta rogar ea-i este insedar.

Betranulu Diego privighià a supra totu pasiulu fetei sale, sciindu pré bine, câ ea iubesc pe Fernando; si asié tinerii amanti convineau numai arare-ori, numai candu dormiá betranulu.

Cu câte-va dîle inainte de terminulu prefiptu lui Fernando, intr'o nópte morósa si intunecósa tinerii éra se intalnira in gradin'a de langa casa.

Satanina fugi plangêndu in bratiele amantelui seu, plecandu-si capulu pe pieptulu lui.

Tinerulu aventurieriu lacrimà in viéti'a

sa dóra acum antâia óra ; lu-doreá, câ trebue sê parasésca pe tiner'a si frumós'a sa amanta.

Fernando descrise cu colori viue sórtea sa trista si necasîta , si dorerea lui ce simtiea acum la cugetulu câ trebue sê se despartiésca de iubit'a sa Satanina.

Pe tiner'a féta o petrunsera adancu cu-vintele amantelui seu.

— Nu te voi lasá , nu te vei departá, celu pucinu singuru nu ! Du-me cu tine ! — dîse Satanina imbracisiandu pe tinerulu seu amantu.

— Si tu m'ai urmá ?

— Pan' la capetulu lumei séu si pe esia-fodu, déca voiesci !

Fernando sarută cu infocare budiele frumóse ale amantei sale si mai frumóse.

— Déca vei fi cu mine , tu angerasiulu meu pazitoriu , atunci nu voi avé causa a me teme de nimicu ! — dîse tinerulu vagabundu.

* * *

— Deschide usi'a, domnulu meu ! — strigă pe la mediulu noptii betranulu Francesco, servitoriulu lui Diego.

— Ce vrei ? — strigă Diego, sarindu din patu, să deschida usi'a.

— Dlu meu ! fătă-ti a fugitu.

— Mintiesci, misielule !

— Vei vedé, dlu meu, că nu mintiescu.

Francesco n'are datina a mintî. Eu am fostu atentu de totu pasiulu misielului de Fernando, că-ci poti cugetă, că numai cu dinsulu a fugitu.

— Asié dar in adeveru a fugitu ? Omule ! vorbesce, vorbesce ! candu s'a dusu ?

— Cugetu, că i vomu poté inca ajunge. Am asceptat pan' la cin'a cea mare, ca să se stingă lumin'a din chili'a domnisiórei, apoi m'am culcatu; chiar acuma me desceptai, si inca lumin'a totu ardea. Cugetam, că döra s'a intemplatu domnisiórei ceva nenorocire, si fugii eu graba in turnulu micu, ascultai pu-cinu timpu la usia, inse nu audii nimicu, batui la usia, si nu-mi respunse nimene. Deschisei apoi usi'a, dar in chilía nu aflai pe nimene. Domnisiór'a nu mai erá acolo. Ea duse si doi cai dintre cei mai frumosi.

— Si asié ea a fugitu cu misielulu acel'a. E bine, asceptati, ve voi ajunge eu inca !

Betranulu luă de pe parete döue pistole, si se imbracă cu graba.

— Insiéla doi cai! Me vei petrece! —
dise betranulu catra Francesco.

— Murgulu fuge mai bine.

— Bine, bine, du-te si grabesce! — strigă Diego, cautandu-si pung'a ca să o duca cu sine.

In cassa nu află nici unu cruceriu.

— Asié dara sum si jefuitu! — suspină calêulu, si luandu-si palari'a se duse in curte, si aflandu urmele fugariloru, indata i urmarì.

Inse fugarii erau deja atâtu de departe, incâtu se cugetau a fi scapati; dar pentr'aceea totu-si numai pe la miédia-di cutezara a se oprí, pentru ca să se recorésca nitielu.

Ei caletorira in continuu aprópe la douse spre-diece óre.

Fugarii dupa pucina recreare si-continuara caletori'a.

Fernando doriá a ajunge numai pan' la Sierra-Morena. Aici ar fi fostu deja in sigurantia.

In diu'a a trei'a a caletoriei loru ajunsera intr'o padure mare si désa. Totu tienu-tulu se vedea a fi fórte parasitu. Fiintia de omu nu potura vedé nicairi.

Tóta padurea era liniscita, numai apro-

piarea viforului dede semne , la care respundeau linu plói'a ce incepù a picurá. Din naltîme tuná si fulgerá crancenu , inse tinerii amanti si-continuaau totu-si fug'a loru.

Peste pucinu timpu viforulu incetà ; Fernando si-opri calulu.

— Nu vedi acolo in departare ce-va ? — intrebà elu de Satanina.

— Déca nu me insielu , vedu nesce rui- ne, — dîse copil'a frumósa.

Tinerii si-indreptara calea intr'acolo.

Intru adeveru ceea ce diarira ei , erá o ruina , candu-va cuibulu falnicu alu cutarui grandu spaniolu.

Fernando legà caii , si intrà cu Satanina in interiorulu ruinelor.

Numai decâtu aflara o chilia , in care celu pucinu in câtu-va se potura asiedia.

Fernando indata improvisà unu aser-nutu de muschiu , si facù focu ca sê-si usce vestmintele ploate.

Satanina erá atâtu de obosita , incâtu in-data adormì ; Fernando se asiedia langa din-s'a , inse cugetele si planurile nu-lu lasara sê adórma.

Elu medită multu timpu ; cugetele i sbo-räu departe in venitoriu , langa sine vedea o

faintia, care de siguru l'a iubitu cu multa pasiune, câ-ci a parasitu pentru dinsulu chiar si pe parintele seu; si Fernando joră, câ nu o va lasă nici odata, o va iubi totu-de-una, si acestu juramentu secretu avea mai multa valore, decât o miie de juraminte facute inaintea altariului; apoi plecandu-se sarută fruntee tinerei sale amante.

Vediendu apoi, câ nu pôte adormî, se scola si se duse intre ruine, ca să se recorésca prin preambulare.

In partea stanga a ruineloru observă o usia micutia, care conducea spre unu coridoru mare suteranu.

Fernando intră in coridoru.

Anim'a lui aventurósa eră neliniscita; totu-si scotiendu-si pumnariulu, se duse mai in laintru.

Cu câtu inaintă mai in laintru, cu atâta eră coridorulu mai intunecosu; inse elu totu nu-si pierdù curagiulu, ci continua calea suterana.

Satanina intr'aceste dormiá pe patulu seu de muschiu, si visá despre iubitulu seu Fernando.

Abié facù Fernando inca câti-va pasi inainte, si fu silitu să steie in locu.

Unu glontiu de pusca siuieră tocmai langa urechi'a lui.

La lumin'a descarcaturei elu zarì doi barbati robusti; in minutulu acel'a se si rapedî a supra loru, inse n'avù timpu sê-i pôta atacá, câ-ci dinsulu fu mai iute atacatu si doboritu la pamentu, apoi cei doi lu-radicara si lu-dusera mai incolo in corridorulu intunecosu.

Inaintea unei usie apoi se oprira, dandu semnu sê se deschida.

— Ce e devîs'a? — i intrebaau din launtru.

— Mann'a nôstra e resbunarea!

Usi'a se deschise.

Intrara in o sala luminata.

Fernando de cu graba nici nu sciea in ce locu se afla? In pregiurulu seu vedea o socieitate de barbati robusti si inarmati. Toti portau palaria si vestminte negre. Totu ce sciea siguru, era câ dieu aceia nu sunt nescari calugari.

Candu intrà dinsulu, mai multi dintre cei din laintru se rapedîra cu pumnarele loru a supra lui Fernando; inse dinsulu smul-

gêndu din man'a unuia pumnariulu, strigà cu furia :

— Inderetru, misieiloru de banditi, déca vi este scumpa viéti'a !

Banditii se uitau cu placere la fati'a frumósa a tinerului eroicu ; curagiulu lui Fernando molcomì furi'a loru.

Betranulu loru vatavu indata dete semnu, sê-lu lase liberu.

— Arunca-ti pumnariulu, tinerule ! Eu vatavulu garantezu de viéti'a ta.

Fernando aruncà pumnariulu la picioarele BCU Cluj / Central University Library Cluj vatavului.

— Cine esti ? de unde vini ? — lu-intrebà apoi vatavulu.

— Cine sum ? Unu omu depravatu si persecutatu pe care societatea l'a lapedatu din sinulu seu. Mi se pare, că tocmai intre voi mi-este loculu !

— Bravo ! bravo ! — strigara toti.

— Cumca de unde vinu ? si aceea vi potu spune. Vinu de la calêulu ; inse am fugitu de la dinsulu , că-ci n'am potutu suferi, sê ucidu sub masc'a legei !

— Camaradu escelentu ! — dîceau ban-

diti , imbracisiandu pe tinerulu aventurosu.

Intr'aceste se audî ce-va văietare femeiesca.

— Spre toti dieii ! Acest'a e versulu Sataninei ! — strigă Fernando,

— Ce feliu de Satanina ? — intrebara banditii cu curiositate.

— Numele amantei mele , pe carea am lasat'o susu intre ruine. Sê ne grabimu , camaradiloru , de buna séma i s'a intemplatu ce-va nenorocire. Acuma sum alu vostru , fiti si voi ai mei !

Cluj / Central University Library Cluj
Abié dîse cuvintele aceste , indata sê si rapedîra toti dupa dinsulu.

Intre ruine erá deja intunerecu.

Fernando strigă insedar pe Satanina , din-s'a nu erá in chili'a unde a lasat'o.

Amblandu intre ruine , ca sê caute pe Satanina , se impedecă in ceva trupu , ce erá culcatu pe pamentu.

Erá betranulu Francesco , servitoriu caléului , luptandu-se cu mórtea.

— Francesco ! Cum ai venit aici ? — lu-intrebă Fernando cu compatimire.

— Misielule, tu esti? Cauti pe Satanina? Ea fu dusa! Nu vi-a reusită planulu! Ha! ha! ha. Ucigatóri'a nu potă scapă! Blas-temu a supra vóstra!

— Blastemu și a supra ta, servu mi-sielu! — strigă cu furia Fernando, și se duse mai incolo, ca să cerce pe Satanina.

VIII.

Din urma in urma.

Betranulu Diego, deja in satulu primu
află, câ in catro apucara calea tinerii fugari,
si i urmarì totu mereu.

Fiiindu siguru Diego, câ inainta pe cale
buna, indata ce se ostenira caii, i schimbă cu
altii, continuandu caletori'a diu'a si nòptea.

Inse intr'o padure mare perdura cu totulu
urm'a loru; apoi i impedecà si viforulu.

Nu scieau in catro sê se duca?

Francesco recomendà betranului calêu sê
mèrga pe unde i voru duce caii.

Din intemplare ei ajunsera tocmai in loculu,
unde a afliat refugiu Fernando cu Satanina.

Betranulu servitoriu esclamà cu triumfu,
audîndu renchiezarea cailorù.

— I-amu aflatulu, i-amu aflatu !

Si ochii lui Francesco schinteaiau de bucuria.

Indata sarì de pe cai, si i legà langa ceialalti doi.

— Tu te du in drépt'a , eu me voiu duce
in stang'a ! — dîse Diego ; asié dóra i vomu
gasí.

Betranulu gâde se duse intre ruine , ér
Francesco se rapedî catra pôrt'a principala.

Tocmai voi sê intre intr'o chilia , candu
éta i vine in facia tiner'a fugitiva.

— Satanina ! — strigà cu mirare servi-
toriulu betranu.

— Francesco ! — eschiamà cu fiori tine-
r'a féta.

* * *

Pucinu dupa ce s'a departatu Fernando,
se desceptà si Satanina, si vediendu-se singu-
ra, esî sê caute pe amantulu seu.

In minutulu acel'a se si intelni cu perse-
cutoriulu seu.

Francesco usandu de ocasiunea binevenita, prinse in bratie pe tiner'a féta.

— Ce voiesci, servu misielu? — strigà cu mania Satanina, sarindu din bratiele servitoriu lui.

— Ce voiescu? — intrebà servitoriu suridiendu. Voiescu a te duce, domnisióra, la parintele dtale, — si elu se rapedî éra-si a supra Sataninei.

— Nu te atinge dë mine; câ-ci vei patî reu! — dîse Satanina cu furia.

Inse lui Francesco nu-i pasà multu de amenintiarea fetei, ci o prinse tiapenu, in câtu ea abié se potea miscá.

— Dlu meu! Dlu meu! Am gasit u pe fugariti'a! — strigà apoi servitoriu.

— Lasa-me, lasa-me! — strigà Satanina, voindu a se mantui din bratiele betranului, inse nu reesî.

Apoi se nisui sê-si scóta celu pucinu man'a drépta din bratiele betranului, inse acest'a observandu scopulu ei, strigà din tóte poterile sale dupa ajutoriu.

Inse in minutulu urmatoriu déjà Satanina lu-strapunse cu pumnariulu seu.

— Sê péra totu tradatoriulu! — strigà frumós'a féta.

Betranulu servitoriu cadiù abié mai resuflandu la picioarele tinerei fete.

Satanina chiar voi a fugi intre ruine, candu éta vede cumca din aceea parte vine parintele seu.

Facia cu parintele seu pe care inca totu lu-iubiá — si-pierdù totu curagiulu.

— De mine nu vei scapá, ingrata! — i díse elu, si luandu-o in bratiele sale, o asiedià langa sine pe calu.

Apoi impuscandu pe ceialalti trei cai, plecà in galopu ducêndu-si fét'a.

Éra Fernando vediendu, câ nu j póté urmarí pe betranulu gâde, se rentórse crasnindu din dinti la compani'a banditiloru.

IX.

Cuiukeucuiu.

Serman'a Satanina erá pazita de parintele seu cu cea mai mare asprime; ca sê fuga la Fernando, i se parea a fi cu nepotintia.

Intr'o nôpte frumósa cu luna dalba, se apropià catra „cuibulu intunecosu“ o compânia de barbati bine armati, tragendu-se pe furisiu de la unu arbore pan' la altulu.

Din candu in candu se audieau uhuiturele buheloru, semnulu banditiloru, la ce din departare li respundeau asemene uhuiture.

Peste câte-va minute banditii ajunseră la cuibulu intunecosu, si cu tóta liniscea lu-si impregiurara.

Nici nu trebue sê spunemu, câ acestia
De unde tu este rentorcere.

sunt banditii de sub ruinele din capii precedinti.

In fruntea banditiloru era Fernando ca vice-vatavu; banditii lu-urmara cu bucuria deplina, cugetandu cā voru aflā bani multi la betranulu gâde, inse scopulu lui Fernando era de a rapi pe soci'a si amant'a sa.

Erā cam la dōue óre dupa miediulu noptii.

— A sositu timpulu! — strigă Fernando, si dandu semnu spre atacu, trecura toti peste murulu gradinei.

BCU Cluj / Central University Library Cluj
Inaintea portii se oprira; apoi Fernando lovî usi'a cu o bota mare de trei ori.

Canii calêului incepura a latrâ cran-cenu.

— Dar nici odata nu voiu avé eu odihna! — strigă din laintru unu tonu ragusîtu.

— Acest'a e Josue, cocieriulu celu betranu, — dîse Fernando sociloru sei, — cu acest'a vomu gatá indata.

— Cine bate la usia si ce voiesce? — intrebă cocieriulu somnurosu.

— Deschide in numele legii!

Betranulu servitoriu intru atât'a se spa-

rià, incâtu indata i cadiù din mana lamp'a de nòpte.

— Dóra ar fi bine sê chiamu pe domnulu meu, — cugetà betranulu fricosu.

— Deschide-vei indata, séu vomu sparge pòrt'a! — strigà din afara unu versu poternicu.

Cocieriulu betranu deschise tramurandu usi'a.

Betranului servitoriu abié i remase atât'a timpu, ca sê suspine una , apoi cadiù ca sê nu se scôle mai multu.

Canii calêului impartasîra asîsdere sórtea cocieriului.

BCU Cluj / Central University Library Cluj
— Dupa mine , amiciloru ! — dîse tinerulu vatavu, si si-indreptà pasii catra turnulu casei ; si tocmai voi a impartî indrumârile sale, candu éta observà pe betranulu Diego, standu intr'o feresta, tienendu in man'a sa o pusca dupla.

Lui Diego i venì in minte adese-ori, câ Fernando va vení dupa amant'a sa , inse nici câ a visatu, câ va vení insocitu de vre-o douse-dieci de banditi. Elu dara se sparià fôrte, candu vediu pe acesti ómeni infricosiati.

— Voiu ucide pe celu ce va pasî inainte ! — strigà betranulu radicandu-si arm'a.

Fernando pasî inainte suridiendu.

— Tatuca! dôra nu vei ucide pe barbatulu fetei tale.

— Ce cauti aici, ingratule?

— Voiescu a duce a casa pe muierea mea!

— Cauta-ti muiere intre draci, si te departa, câ-ci din contra te voiu impuscasă intocmai ca pe unu animalu selbatecu! — strigă cu furia betranulu calêu.

— Isbesce-me, betranule! Descarca pusc'a, déca ti-place! — response Fernando dandu semnu sotiloru sei spre atacu.

Betranulu calêu descarcă ambele tievi, nse in furi'a sa nu nimeri nici cu una.

— Vedi, betranule, câ esti neistetiu! Indata ti-voiu aretâ eu, câ ce sciu! — dîse tinerulu banditu, tîntindu-si pistolulu, in se betranulu inchise cu iutiéla tabl'a ferestei.

Banditii in darnu se nisuira a sparge usiele ferecate.

Betranulu calêu éra se aretâ in feresta.

— Insedar ve necasiti, ómeni buni, aici nu ve veti suí! — strigă Diego descarcandu a supra loru arm'a sa, si impuscandu pe unu banditu, care se urcă pe feresta.

Din turnulu casei strigă Satanina după ajutoriu.

— Fernando, pentru numele lui Ddieu, eliberéza-me, cas'a arde, și eu me voiu innadusî intr'ins'a!

Betranulu Diego vediendu, câ nu pote scapă, aprinse cas'a, care incepù pe linu a arde în tóte partile.

Foculu incepù a mistui și turnulu în care eră inchisa Satanina; câ-ci betranulu preferì să arda și dins'a, decât să o duca cu sine Fernando.

— Éta mire! du-ti mirés'a déca nu te temi de flacare! — strigă Diego, radicandu unu pistolu a supra lui Fernando; inse tinerulu banditu lu-prevenì, aruncandu în capulu betranului o barda ascutita, cu care lovitura lu-si ucise.

Cuiu cu cuiu!

— Scârile! scârile! — strigă Fernando fugindu catra turnulu micu, de unde Satanina totu mereu strigă după ajutoriu.

— Vinu amorulu meu și te voiu mantui!
— Dicêndu aceste elu eră deja în virfulu scarei, tienendu în bratiele sale pe Satanina,
— care eră mai multu mórtă decâtă viua;
caldur'a și fumulu mai că au ucis'o; inse și

Fernando numai cu greu potu fi esit din turnu.

— Tieneti tare scările! — strigă tinerul inspaimentat.

Apoi cu cea mai mare grige pasiea de pe trépta pe trépta în josu; însă totu-si nu potu ajunge decât numai pan' la mijloculu scării, câci în minutulu urmatoriu scar'a arse. Fernando și Satanina se aflau deja cadiuti pe pămîntu.

Banditii infiorati sosira indata spre a jatoriulu loru, folosindu-se de tôte mijlocele de a-i scapă dintre flacarile mistuitórie.

. X.

Vatavulu nou.

BCU Cluj / Central University Library Cluj
**Trei ani după cele enarate, Fernando de-
ja avea nume.**

Si de si nu vorbiau despre dinsulu cu
mare onore, vorbiau totu-si cu atâtu mai
mare temere.

Diumetatea Spaniei cunoscea munele „ti-
grulu selbaticimii“, si acestu nume era fără
infioratoriu !

Candu Fernando pentru prima-ora audî,
câ e numitu „tigru“, rise cu hohotu.

— Dieu n'am cugetatu, câ-mi voiu cas-
cigá unu nume atâtu de frumosu ! Me bu-
curu, câ mi dedera numele unui animalu
atâtu de nobilu.

Apoi se adresă catra iubit'ă sa Satanina, intrebandu-o :

— Cum ti-se pare, drag'a mea, de titlulu acest'a nou ?

— Mai bine te-ar fi botezatu leu ! — dîse glumindu Satanina.

— Totu atât'a ! Numai câ am nume !

Satanina nici nu-lu numì altcum, numai „tigrulu meu.“

Fernando ridea a dese ori de acésta, și sarutandu pe Satanina, o intrebă glu-mindu :

— Cum e cu potintia ca tigrulu să pôta trai in pace cu o porumbica?

— Si acest'a e secretulu naturei ; dar acel'a e inca si mai mare secretu , ca porum-bic'a să iubésca pe tigrulu ! — dîse Satanina plecandu-si capulu pe pieptulu „tigrului.“

* * *

Intru aceste la o excursiune nenorocósa morindu betranulu vatavu, increderea bandi-tiloru inaltià pe Fernando la acésta demni-tate.

Tinerulu vatavu prin o asprime neinduplecavera sciù a-si sustiené autoritatea ; si cu tóta asprimea sa , supusii lui totu-si lu-iubiau.

Dinsulu pedepsea si celu mai micu escesu cu tóta rigórea , inse totu-de-una cu dreptate.

Pe unulu dintre camaradii sei , care a furat u , cu ocasiunea impartírii predei , unu anelu de auru , lu-condamnà iñdata la mórté.

Ér pe altulu , care si-iertà pré mare confidintia facia cu Satanina , lu-impuscà elu insu-si .

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Facia cu Satanina pretindea de la toti o stima adanca.

Dar si Satanina erá o femeia fórte buna si placuta , si sciea a-si castigá placerea banditiloru , pe cari adese-ori i insufletiea cu cancelele sale placute si frumóse.

De „tigrulu selbatecimii“ si companí'a lui tremurá diumetatea Spaniei.

Dinsii despoiau fara crutiare claustrele , curtile contiloru si preotiloru , si a toturoru ómeniloru avuti ; inse pe ómenii seraci nu-i maltratau nici odata .

Dreptu aceea Fernando intre poporu avea si numele de „tigru loialu.“

In giurulu Sierra-Morenei nu remanea erutiata nici o calésa a domniloru ; avutii nu erau in sigurantia nicairi.

Tigrulu se iviá in totu loculu si l nicairi.

Principiulu lui erá a jefui, inse nici odata a nu ucide.

Dinsulu portá totu-de-una o larva négra, dameloru li se inchiná cu cea mai mare curtenire, inse cu atâtu cu mai mare necurtenire luá de pe dinsele scumpetele, totu-si nu le maltratá nici odata, nu insedar fu elu pronumit u si „tigru loialu.“

Inse pe câtu de loialu erá elu facia cu damele, cu atât'a se portá mai duru facia cu barbatii, déca aceia nu se plecau voiei lui.

Dupa ce i despoiá, li poftea caletoria norocósa !

Caletorii de buna séma, câ nu se bucurau de caletori'a acésta norocósa, inse cu atâtu mai tare rideau banditii voiosi.

Regimulu si-puse tóta nisuinti'a ca sê prinda pe banditii acesti infricosiati, inse fara de sucesu.

Déca i persecutau intr'o parte, dinsii jafuiau in alt'a ; locuintiele loru nu erau cunos-

cute de nimene, tigrulu cunoscea bine peserile.

Regimulu in urma defipse si premiu pentru capulu „tigrului“, inse nu cuteză nimene a se prinde de lucrulu acest'a greu.

Dupa arderea „cuibului intunecosu“, nu peste multu „tigrulu“ deveni numele celu mai infioratoriu.

Cine ar fi cugetatu, câ „tigrulu“ va trai inca, dupa caderea grósnica între flacarile „cuibului intuneeosu?“

Si pote câ ar fi si peritu impreuna cu Satanina, déca doi dintre banditii nu i-aru fi mantuitu.

Acesti doi banditi erau Pedro si Alfonzo, pe cari deosebi i iubiá Fernando mai tare decâtul pe ceialalti.

Anim'a lui Fernando, de si erá corrupta, inse nu erá stricata cu totulu. Dinsulu iubiá cu infocare pe Satanina, i placù fórte curagiulu si constanti'a ei; si apoi stimá fórte pe Pedro, care a mantuitu din flacari viéti'a scumpei sale.

XI.

Cei ce pretindu a fi ómeni de omenia.

A trecutu unu timpu indelungatu , de
candu banditii n'au facutu nici o escursiune.

Vatavulu demandà aspru , sê nu cutedie
a iesî dintre ruine , câ ar pôte aduce periclu
a supra intregei companii.

Persecutârile totu se continuau.

Sum'a de una mîia de galbeni defipta
pentru capulu „tigrului“ avù totu-si ce-va
efectu.

Inse banditiloru nu li pasà multu de
aceste ; camârile loru erau pline de bucate, ei
poteau sê se odihnésca si unu anu intregu.

Fernando si-petrecea dîlele cu Satanina,
séu planisá cu ómenii sei.

Adese-ori petrecea timpulu cu scrutarea

de amenuntulu a drumuriloru, iesîriloru si isvóreloru suterane.

Cu ocasiunea unei scrutâri află intr'unu coltiu alu pescerei o usia de feru bine intarita; i se atîția fôrte curiositatea de a sci, câ óre unde conduce usi'a secreta?

Fernando chiamà dar indata pe amiculu seu Pedro, si spargêndu usi'a se dusera inainte, sperandu eâ voru gasí acolo ce-va nou.

Inse cu câtu se duceau mai in launtru, cu atât'a simtieau unu mirosu mai nesuferibilu; paretii corridorului suteranu erau pretot-indene acoperiti de mucediéla umeda.

Banditii deja abié poteau resuflá, se cugetau despre rentórcere, inse anim'a loru li sioptea: inainte!

Urmara dara inainte.

Trecura vr'o trei óre decandu se duceau totu inainte; pana ce in urma ajunsera la o scara tieptisia, inse aici deja mai câ i inecà putórea grósnila, numai natur'a de feru a acestoru barbati vigorosi potù resiste pericleloru acestora.

Banditii se asiediara pe o trépta a scarei, pentru a se restaurá nitielu.

De odata li se parù, câ din inaltîme audu nesce cantâri funebrale.

Cantările aceste, în ó'ră și giurstările
aceste, miscara adancu pe banditi și ei se ui-
tau uimiti unulu spre altulu.

Cantarea se finì.

Nu se mai audî nici unu sgomotu.

— Spre Plutone, vatave! asié tremuru
asta-di ca unu pruncu, n'am fostu inca nici
odata in stare ca acést'a.

— De ce te temi? Nu te spariá, cei ce
canta acolo susu, sunt intoemai asié ómeni
ca noi; inse mai bine dâ-mi ceva indrumare,
ca să potemu merge mai incolo, tu cunosci
mai bine tienutulu și locurile. Nu te-ai sci
orientá, in ce locu potemu fi?

— Mi se pare că suntemu sub muntii de
la Morena.

— Óre castelulu contiloru de Gorgonza
nu e a supra nóstra?

— Ba póté că e asié! si inca póté că sie-
demu chiar pe scar'a pivnitiei. Ce lucru mi-
nunatu! Betranulu Carlos Gorgonza are
vinu de la Xeres, ar fi bine, vatave, să-lu gus-
tâmu.

— Nu-mi pasa! Să mergemu dar inainte,
ca să scimu si mai siguru unde suntemu?

Banditii pornira; inse in vîrfulu sca-

rei li inchise calea o pétra mare lipita in parete.

Trecù mai o óra pana ce o potura miscá din locu.

Apoi uitandu-se in launtru, vediura, câ stau la usi'a suterana a unei cripte spatióse ; in mijloculu acesteia se aflá unu cosciugu impresoratu de fáclii ardînde, ér in cosciugu zacea o féta palida, tinera si frumósa.

— Ah ! de buna séma suntemu in cript'a familiei Gorgonza ! Vina dupa mine ! — dîse Fernando si se bagà in cripta, uitandu-se cu luare a minte in tóte partile.

Liniscea mormentala se conturbá numai prin scartiairea luminelor.

Banditii priviau cu uimire in giurulu acestui locu jelnicu, apoi pasîra langa cosciugu, privindu faci'a tinerei fete, care era mai frumósa decâtu o mifia alte fete viie. Manutie-le-i fine'se odihniau pe pieptu-i frumosu, tienendu o cruce négra ; ér capu-i frumosu era incungiurat de o cununa de mirthu.

Pe cosciugu era scrisu cu litere mari aurite numele : Ana !

Inse banditii nu potura a se desfetá multu in privirea tinerei fete, câ-ci audîra apropiandu-se nesce pasi grei si sgomotosi.

Unde să se ascunda? Astă era acum întrebarea.

Fernando află mai antâiu ce trebuie să facă, și stingându faclă ce o tienea încă totu în mană sa, și prindându pe sotiu său de mana, se trasera într'unu colțiu intunecosu alu criptei.

Peste câteva minute se deschise ușa criptei.

Se audî unu plansu amaru.

Banditii nu potura observă altu ce-va, decâtătă numai nesce figure omenesci, cari se miscau; Biblioteca Universității din Iași nu poteau să veda ce lucra aceia?

Ce s'a potutu aici intemplă în oră a cestă?

Banditii se trasera incetisioru mai aproape de lumina, mergându totu pe langa parete.

In mijlocul criptei stateau trei barbati și două femei.

Unulu dintre barbati era de o statura înalta și secă, facă lui semenă pergamentului ponositu. Ceialalti doi se vedeaau a fi servitorii acestuia.

Dintre muieri cea mai betrana era im-

bracata cu unu vestmentu lungu negru, si avea o privire ce parea fórte blanda.

Dar cea mai tinera ?

Oh ! ceriule !

Fernando uitandu-se la dins'a, vediù standu in picioare fét'a din cosciugu.

Dinsulu cugetà mai antâiu, câ s'a scolatu mórt'a din cosciugu.

. Nu se potù orientá nici decâtu despre cele ce voru sê se intempele aici.

Ce cauta aici aceste dóue fintie, asemene una alteia, ca dóue rose de pe o trupina ?

BGU Cluj / Central University Library Cluj
Deosebirea erá numai atât'a, câ budiele mórtiei surideau, ér a celei viue se vedea a fi mórtle.

Barbatulu celu secù luà de bratiu pe tiner'a féta, si o duse langa cosciugu.

— Cunosci, fiic'a mea, faci'a acést'a ? — intrebà de dins'a cu unu surisu ironicu.

— Acést'a sum eu insa-mi ! — strigà cu fiori tiner'a féta, tremurandu in totu trupulu seu.

Fernando si sociulu seu asceptau cu nerabdacapetulu acestei scene.

— Bine, Ana, fórte bine ! E frumosu, câ ti-ai recunoscutu portretulu atâtu de

iute ! — dîse betranulu netezindu faci'a tine-rei fete.

— Dar pentru numele lui Ddieu ! ce va sê inseme ast'a ? — intrebà tremurandu An'a.

— Inca intrebi ? Cugeti dóra, câ fara de cauza e pusa tiner'a asta in cosciugu ?

Tiner'a féta se sparià intru atât'a, incâtu erá sê cadia, déca betranulu nu ar fi sustie-nutu-o de bratiu.

— Nu te turburá, fiic'a mea, inca nu ti-ai audîtu judecat'a.

Tiner'a féta tacù.

— Éta ! poti vedé, câ Ana a moritu, si deja e si ingropata.

— Nu te pricepu, unchiule, ce voiesci ?

— dîse abié audîbilu frumós'a féta.

— Indata me vei pricepe, drag'a mea nepóta, -- dîse suridiendu betranulu. Prin asta am voit u sê-ti dîcu, câ Ana Linares a moritu, si trebue sê mori si tu, câ-ci figur'a asta esti tu, si ast'a deja e ingropata. Cu o óra mai nainte ti-fu ingropatiunea.

Ana se cutremurà.

— Eu dar am moritu !

— Asié dara , câ te-a nimeritu bine so-ci'a mea ! Vedi , matusi'a ta e fórte istétia,

dins'a a invetiatu inca in Italia maiestri'a acésta. Omulu nici odata nu pote sê scia, de ce va avé folosu. Apoi continua intr'un ton furiosu : Tu esti mórta ! Pregatesce-te la mórte ! A sunatu ór'a-ti din urm'a !

— Pentru Ddieu ! Dóra nu me veti ucide ?

— Nu te vomu ucide, ci numai te vomu ascunde dinaintea ochiloru omenesci.

Dupa cuvintele aceste ironice elu prinse de bratiu pe tiner'a féta si o duse intr'o firida micutia.

Ana se retragea, înse servitorii o luara in bratiele loru, si asié nu potù resiste.

Candu o pusera josu, ea se aruncà in genunchi inaintea betranului.

— Pentru numele lui Ddieu ? Pentru ce voiti a me ucide ?

Betranulu dete semnu servitoriloru. Peste câte-va minute Ana fu ingropata de viua in parete.

Insedar se rogà si de matusi'a sa , aceea remase neinduplecavera.

— Mori ! Mori ! — fu respunsulu ei.

A morí asié de tinera, plina de sperantia in viitoriu, a fi ucisa in flórea vietii ! pote sê fia ceva mai infriosciatu ? ! Candu flacar'a

vietii inca ar poté sê arda, o sufla ventulu uci-gatoriu.

Chiar si banditii se infiorara, audîndu tî-petele de mórtale ale tinerei fete.

Peste câte-va minute betranii ucigatori, dimpreuna cu servii loru, se departara.

Totulu se liniscì.

Fernando si Pedro nu potù sê resiste si sê nu eschiame :

— Misieiloru ! Si acestia apoi trecu de ómeni de omenía !

XII.

Si banditulu are anima.

Dupa ce se departara ucigatorii, banditii
sarira indata afara din coltiulu criptei unde
erau retrasi, grabindu sê mantuiésca pe tine-
r'a féta.

— Iute Pedro iute! N'avemu timpu de pierdutu! — strigă Fernando, incependu cu pumnariulu seu a desface tencuiél'a inca umeda.

Petrile cadeau una dupa alta; tiner'a féta erá deja de jumetate desgropata.

— Ea a moritu! — dîse Pedro inspaimantatu.

— N'a moritu, ci numai a lesinatu! — imbarbată Fernando pe sotiułu seu; pôte câ

ni-ar fi fostu tardîu totu ajutoriulu, déca amu fi intardîatu numai câte-va minute, — si dîcêndu aceste, radicà in bratiele sale pe frumós'a féta, si o culcà pe pavimentulu rece, sperandu câ frigulu i va redá simtîrile.

Asié se si intemplà.

Copil'a si-deschise ochii, inse vediendu pe crancenulu Pedro, incepù a strigá; inchidiendu-si de spaima éra ochii.

— Dins'a traiesce! — dîse Pedro vata-vului.

— Inse déca nu te vei retrage éra va morí, — response Fernando; deci te retrage, e mai bine tie in intunecime, faci'a ta inca ar inspaimantá-o si mai tare.

Pedro se retrase murmurandu.

Intre aceste Ana si-deschise éra ochii privindu in giurulu seu, si vediendu pe frumosulu Fernando, se simtî multu mai liniscitu.

— Unde sum? — intrebâ frecandu-si ochii si fruntea-i rece.

— Fii liniscita, frumósa dsióra! Esti sub protectiunea a nescari ómeni, cari te voru aperá de totu periclulu! — response cu curtenire

„tigrulu.“ — Vedi si acum te-am scapatu din ghiarele mortii.

— Asié dar dta mi-esti salvatoriulu ?

— Da, eu ti-sum salvatoriulu , si me simtiescu fôrte fericitu câ te-am potutu salvá.

— Asié dara nu trebue sê moriu ! — eschiamà Ana, venita deja cu totulu in ori.

— Si voiu poté vedé éra pe iubitulu meu Filipu ?

— Da, dta vei revedé pe Filipu alu dta-le, — response suridiendu vatavulu palidu.

Ana, observandu surisulu, rosî.

— Inse acuma e timpulu sê ne depar-tâmu, — dîse Fernando ; — inca potu sê se rentórca ucigatorii. — Voiesci a te increde in noi, frumósa dsiora ?

— Cum sê nu me incredu in dta , care mi-ai salvatu viéti'a ? — response cu curagiu tiner'a féta. Du-me ori si unde, si eu voiu ur-má bucurosu, numai sê scapu din cuibulu acest'a alu mortii.

— Dta esti o femeia curagiôsa, o amazo-na adeverata ! — dîse Fernando stringêndu man'a tinerei fecióre. Éra noi din parte-ne te

asecurâmu si ti-promitemu, câ nu vei ave
nici unu necasu, pana ce vei fi sub protectiu
nea nôstra.

Fernando apoi se intórse catra Petru de
mandandu-i aspru sê conduca pe dsiór'a in lo
cuinti'a loru, si sê aiba grige de dinsa.

— Vei garantá cu capu-ti pentru dsiôr'a ! Si Pedro sciea, câ Fernando si-tiene cu
ventulu.

— Dar dta nu vei vení cu noi ? — in
trebâ Ana pe tinerulu vatavu.

— Eu voiu remané inca aici, sê ascundu
si sê acoperu urmele nôstre. — Petru te va dá
sociei mele, care va avé grige de dta si
pana ce me voiu rentórce si eu. Ddieu cu dta
dsiôra !

Cuvintele aceste, mai alesu inse „soci'a
mea“ liniscira cu totulu pe tiner'a féta.

Pedro se duse inainte pe corridorulu intu
necosu, cu faclie in manile sale ; ér Ana lu
urmariá cu incredere si sperare.

Gorgonza nici câ a cugetatu, câ „po
rumbulu seu“ a sboratu asié de iute din cui
bulu atâtu de bine inchisu ; de unde — dupa
cugetulu seu — a trebuitu sê ésa numai la
judecat'a cea mai de pe urma.

„Tigrulu“ remase singuru în criptă linisită.

Si uitându-se încă odată pe papusi'ă de cără culcată în cosciugu, aduse în ordine totale.

Apoi se departă, și morții potura continuă în liniște somnului lor.

XIII.

Unele puncte ale testamentului.

Betranulu Juan Linares erá unulu din domnii cei mai avuti ai Madridului, pe care ceriulu pe langa avutí'a sa lu-donà si cu o féta frumósa.

Mis Ana erá o féta dintre cele mai placute din Madridu.

Dins'a erá o fintia modesta si retrasa ca ori ce féta seraca , nici se batea dupa place-riile lumei acesteia , ci se indestuliá déca poate sê aiba pe Filipu alu seu de amantu.

Cu tótè câ Filipu nu erá ceva marquis séu grand, ci numai unu sermanu advocatu, pe care ceriulu l'a donatu in locu de avutia cu minte si anima nobila, si cu norocirea de a fi procurorulu statului.

Betranulu Linares de buna séma ar fi preferit u ca sê petiesca man'a fetei sale ceva domnu mare; inse in urma, dupa ce a esperi atu nobleti'a animei lui Filipu Bibera, elu marturi si-si, câ fericirea fetei sale e depusa in manile cele mai bune.

Chiar si pe patulu mortii sale, chiamandu langa sine pe tinerii amorosi, i intrebà de nou, câ óre iubescu-se? si dupa ce ei declarara si in ór'a aceea solemna amorulu loru curatu, betranulu i binecuventà, si morì cu tota liniscea sufletesca, fiindu convinsu despre sórtea fericita a unicei sale fete.

Filipu si Ana plansera adeseori, aducendu-si a minte de bunulu loru parinte.

Intr'o ópta dî dupa mórtea betranului Linares, se ceti testamentulu; in intielesulu acestuia avera betranului Linares, statatória din 160,000 florini, remase unicei sale fice An'a.

„Si pentru ca Ana sê póta credî tota ave rea susnumita, trebuie sê se marite dupa Filipu Bibera, pe care lu-si numescu totu odata esecutoriulu testamentului meu.“

Amorosii de buna séma se bucurara fórt de punctulu acest'a alu testamentului, câ-ci

ce aru fi potutu dori mai tare, decâtă sê fia intruniti pentru totu-de-una ? !

Inse altcum cugetau unchiulu si matusi'a tinerei fete, carora nici decâtă nu li viniá la socotéla punctulu acest'a.

Dinsii incepura indata a tiese planuri infernale.

Dar in testamentu se aflá unu punctu favoritoriu si pentru dinsii, care suná :

„Déca óre-care dintre miri nu s'aru convoi la casatoria, atunci jumetatea averii susnumite ar eredî-o némurile mele cele mai de aprópe : Carlos Gorgonza si soci'a sa Ioana.— Si in casulu mortii ficei mele, intréga averea mea ar fi de a se inpartî intre susnumitii consangeni ai mei.“

„In casulu mortii“ aceste cuvinte erau multu mangaitórie pentru dragalasii consangeni.

„Intréga avere“ ar ajutá multu starea desolata a castelului de Gorgonza ! cugetă bunulu unchesiu.

Ei nici n'au speratu, ca mórt ea sê vina si sê rapésca pe tiner'a si sanetós'a fetisióra asie pe neasceptate ; inse nu se indoira multu timpu ce sê faca, sementi'a deja semenata resari iute.

A cugetă și a face! — se dice a fi
otarire.

Membrii familiei stravechi a Gorgonzeștilor treceau în Spania de cei mai onesti și virtuosi; încă se vorbiă și aceea, că ei au săracit, pentru că au fostu fără buni și de omenia.

Sub larv'a acést'a apoi poteau usioru și efeptuî planulu loru dracescu.

Ana și Filipu nici că au cugetat, că ce cursa li este pusa în calea fericirii loru prin bunii unchesi. Deci Filipu încă se bucură, candu acestia au chiamat pe Ana să petréca în castelulu loru. Filipu dar și-duse mirés'a sa în castelulu de Gorgonza, lăsandu-o sub grigea consangeniloru sei.

Tiner'a mirésa se despartî plangêndu de iubitulu seu mire; care înse o mangaiă cu promisiunea că o va cercetă câtu mai adeseori.

Elu si facù acésta indata peste o septemana.

Inse după aceea trecuă câte-va septemani fară ca să poată merge la iubit'a sa mirésa; ocupatiunile multe nu i concedeau nici o dî de petrecere.

Intr'aceste elu primì de la betranulu Gorgonza o epistola, în care i se scrise că Ana

e bolnava, si pucinu dupa aceea alt'a, in care i se scrise câ nu este sperare de rensanetosiarea miresei sale.

Tinerulu procuroru cetì plangêndu epistolele, inse fiindu cuprinsu cu acusarea unui omucidu, nu se potù departá din capitala.

Filipu erá fórte necasítu, se temù câ va morí iubit'a sa mirésa. Dreptu aceea indata ce si-finì lucrulu, se grabì sê mérga in castelulu Gorgonza; inse o epistola cu sigilu negru, ce a primit'o chiar candu voì a plecá, ludeșcuragià cu totulu.

„Ana a morit u tra U si u ingropat-o!“ erá scrisu intr'altele in epistola.

Tinerulu procuroru cadiù pe unu divanu ca lovitu de fulgeru.

Cufundatu in cugetele sale triste, nu vediù, nu audî nimica; erá nimicitu, pierdù totu ce i erá mai scumpu pe pamentulu acest'a, sufletu-i erá sdrobitu, anima-i franta de dorere.

A inseratu, si dinsulu totu siedea; au sunat clopotele, lui i se parea câ se ingrópa mirés'a sa.

In urma sari ca unu nebunu de pe divanu, nesciindu ce sê faca; ori in catro se in-

torcea, nu vedea altu ce-va decâtu numai fa-ci'a iubitei sale.

Din fantasarea acést'a trista lu-desceptă ce-va sgomotu de nesce pasi barbatesci.

Uitandu-se inderetru, vediù standu langa usia unu barbatu invelitu cu o mantéua négra. Infacisiarea acestui strainu in minutulu antâiu sparià pe bietulu Filipu.

Barbatulu de langa usia, statù in locu fara ca sê dica vre unu cuventu ; in urma Filipu intrerupse tacerea :

— Dlu meu ! cine esti dta, si ce cauti aici ?

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Intrebatalu nu respunse nimicu, ci intorcêndu-se, inchise usi'a, si scóse chei'a din brósca.

Filipu nu potù pricepe manier'a acésta curioasa a strainului ; deja erá gata sê traga clopotielulu, inse strainulu lu-opri.

— Me rogu ! nu te osteni, noi n'avemu trebuintia din martori.

Procurorulu se sparià.

— Nu te spariá, dlu meu ! — dîse strainulu imbarbatandu-lu, — câ-ci de si sum eu inficosiatu inaintea multora, totu-si dtale ti-añducu scire fericitoria.

— Fericire ? pentru mine ? — dîse tristu

procurorulu ; numai mórtea ar poté aduce fericice pe séma mea !

— Si eu totu-si repetu , câ ti-am adusu fericire, cu tóte câ nu sum mórtea, — dîse suridiendu strainulu. — Nu ne va pandí aici pe noi óre cine-va ? — intrebà apoi.

— In casa dormu déjà toti, inse pentru ce intrebi dta ast'a ?

— Pentru câ inca nu vreau a-mi periclitá capulu.

— Cum asié ?

— Me recomendum. Eu sum „tigrulu sel-batecimii“ ! si aruncandu de pe sine mantéu'a négra, procurorulu si-potù delectá privirea a supra unui tineru vigurosu si frumosu.

Inse pentru aceea totu-si pasî inde-deretru.

— Scfi dta, cu cine vorbesci ?

— Cu procurorulu statului, a carui da-torintia e a dá lovitur'a cea din urma pe capulu banditilor ! — dîse vatavulu ; — inse in mi-nutulu acest'a te privescu ca pe unu amicu.

Procurorulu statului esaminà din susu panau josu pe tinerulu si vigurosulu vatavu.

— Fi-mi va iertatu sê te intrebu de nou, din ce causa am norocire la acésta visita

misteriosa? — intrebà dupa câteva secunde procurorulu.

— Ti-voiu spune indata. Dta ai avutu unu margaritariu scumpu, pe care ómenii ce rei l'au rapitu de la dta!

— Nu te pricepu, — response Filipu cu mirare.

— Indata me vei pricepe. Asié dara, câ dta suferi si esti intristat adancu?

— Ah!

— Asié dara câ dta ti-plangi mirés'a dtale, pe dsiór'a Ana Linares?

— De unde scii tóte aceste, dle? — dîse Filipu uimitu.

— Acusi ti-voiu spune si acést'a; acum numai atât'a te intrebu, câ óre esti siguru despre mórtea miresei dtale?

— Dta te poti indoí, inse eu deja nu! — si dupa aceste cuvinte elu dete „tigrului“ epistol'a lui Gorgonza.

Vatavulu o cetì.

— Minciuna infama! — strigà elu cu furia, spintecandu epistol'a, si aruncandu-o la pamentu; inse éra-si o redicà: Ho, ho! de asta inca potemu sê avemu trebuintia. Pas-tréza dle procuroru epistol'a ast'a, si o tiene bine!

Filipu se plecă la tóte.

— Nóue banditiloru ni se ascriu faptele cele mai sangeróse, si ómenii au dreptu. Cu arme in manile nóstre, noi atacâmu pe cei avuti, si i despoiâmu fara crutiare; inse nu poftimur ca cei jafuiti să ne tienă de ómeni de omenía: inse acești banditi misteriosi, cu surisu pe budiele loru, au rapitu de la dta tezaurulu celu mai scumpu, si dta inca nici atâta nu li-ai potutu dîce: misieiloru!

Urmă o pauza lungă.

— Dta te miri? Indata te vei mirá si mai tare, déca ti-voiu spune, câ mirés'a-ti traiesce.

— Ana traiesce! — strigă cu bucuria procurorulu.

— Precum dîsei: dins'a traiesce, eu „tigrulu“ am salvat'o din manile ticalosiloru.

— Déca acésta ar fi asié! — suspină Filipu, si faci'a i se inveseli intocmai ca si candu se desprascia norii de pe ceriu.

— Va fi asié, déca te vei jurá, câ te vei resbuná a supra familiei de Gorgonza.

— A supra Gorgonzesciloru?

— Cari a voită să ucida pe dsiór'a Ana.

— Nu te potu pricepu.

— Cu tóte că lucrulu e fórtă claru si ve-

deratu. Buniloru consangeni ai dsiórei Ana li-
au placutu fórte punctele cele din urma ale
testamentului, ei au voit u a se inavutî. Inse
findu câ dsiór'a Ana n'a voit u a morí numai
asié din intemplare, ei au cugetat u a fi bine a
o inchide intr'uuu muru, ca asié apoi sê
móra.

— Au inchis'o in muru? — strigă Filipu
inspaimantatu.

— A inchis'o, inse n'au potut'o ucide.
Banditulu n'a lasatu sê o ucida ómenii cei de
omenia!

Si dîcêndu aceste, deschise usi'a, pe care
intră frumós'a Ana, aruncandu-se in bratiele
doritului si iubitului seu mire.

— Care a inviatu, ti-va enará cum a in-
viatu' — dîse Fernando.

Filipu imbratisià pe tiner'a féta, saru-
tandu-i faci'a, ca sê se convinga câ ea traiesce.

— Numai câ traiesci, unic'a mea, ange-
rulu meu!

— Poti multiamí dlui acestuia! — dîse
Ana intorcêndu-se; inse vatavulu deja nu mai
erá — acolo.

XIV.

Ceea despre care nu s'a scintu nimicu.

In antisiambr'a contesei Bianca, a celei d'antâiu dame de curte a reginei Spaniei, eră totu-de-una o multîme de suplicantî, carii se rogau de grati'a acestei dame, care eră una dintre cele mai favorite dame a reginei.

Acel'a caruia i promise odata contés'a Bianca partinirea sa, a potutu fi siguru despre grati'a reginei; câ-ci regin'a ascultă multu de sfaturile iubitei sale contese.

Anim'a cea buna a contesei primiá sub scutulu seu mai inadinsu pe cei saraci. Dins'a eră o muiere nobila in intielesulu strinsu alu cuventului.

Eră tocmai o dî de audintia ; antisiam-

br'a erá plina de recurinti, cari au venit a cere partinirea contesei.

Intr'unu coltiu alu salei statea unu domnu betranu cu bucle argintie; din facia lui abie amu poté deduce, câ dinsulu a treçutu deja de siese-dieci de ani.

Betranulu se retrase, acceptandu pana ce se va departá si celu din urma recurinte.

Servitoriulu deschise usi'a anunçiandu :

— Dlu medicu Bibera !

Betranulu mai susu numitu intrà cu tota umilintia in sal'a de audintia, uitandu-se cu mirare pe contés'a Bianca; care si-acoperia facia cu manile sale si lacrimá.

Mediculu se opri langa usia.

Contés'a Bianca inca nu se potea numi betrana; tali'a-i erá inca svelta, frumósa.

Trecuta câte-va minute de tacere, apoi contés'a luandu-si manile de pe facia sa, se uită lungu spre betranulu medicu, ca si cum aru voi a-si renoi suvenirile din trecutu.

Betranulu medicu, vediendu facia contesei, recunoscù acele trasure, acei ochi frumosi albastri, pe cari i vediuse cu multi ani inainte.

— Ah ! acést'a e dins'a, despre care de atâtu de multu timpu n'am audîtu nimicu ! —

suspinà betranulu medicu, uitandu in suprinderea sa, câ stâ inaintea unei dame de curte a reginei.

Contés'a se apropià de betranulu medicu.

— Dle medicu ! Noi suntemu amici betrani ! — dîse ea apoi, dandu mana cu mediculu surprinsu.

Betranulu medicu abié potea crede ochiloru sei.

— Ar fi óre cu potintia acést'a ? — întrebà elu surprinsu.

— Da, eu sum aceea, care am sê multiamescu dtale câ traiescu. Intru adeveru e asié, dta vedi acea muiere inaintea dtale, pe care ai salvat'o intr'unu modu miraculosu.

— Oh, contésa ! — eschiamà cu insufle-tîre betranulu medicu, sarutandu man'a conesei.

— Ti-aduci a minte, dle medicu, de nòptea cea infioratória, candu mi-ai sioptit u urechi „curagiu !“ Cuventulu acest'a in ór'a aceea infriociata a fostu cuventulu angerului meu padîtoriu.

— Potutu-te-am óre uitá, scump'a mea contésa ?

— Dara pentru aceea, scfu câ totu-si te-ai

superatu pe mine, câ am fugit din ospitalu, fara să te insciintiezu.

— Oh! nu m'am superatu, contesa, ci mai multu mi-am adusu a minte cu spaima și ingrigire de mari'a ta, temendu-me că vei deveni éra-si victimă acelui monstru. Mai tare m'am temutu de periclu decât ori si candu, si nici că am cugetat a te revedé intr'o poziune atâtu de inalta.

— Dta ai avutu totu dreptulu a te teme; dar giurstările mi-au favoritu, si n'am ajunsu in manile ucigatoriului meu.

— Blastemu a supra misielului!

— Nu-lu blastemá, dle medicu! Omulu acel'a m'a iubitu fórté, numai că gelosí'a lui a fostu mai mare, decât amorulu.

Contés'a apoi enarà medicului, cum ea a ajunsu victim'a barbatului seu, invinovatîndu totu mereu pe sine insa-si, si in urma esprimă multiamita salvatorului seu.

— Eu am fostu numai mijloculu provedintiei, — response cu modestia betranulu.

— Póte că ai dreptate, dle medicu; inse eu totu-si te binecuventu si pe dta.

— Ér pe mari'a ta te binecuventa tóta tiér'a! — response cu curtenire mediculu. —

Érta-me, contesa, să te intrebu: vediutu-ai de atunci incóce vre-o data pe barbatulu dtale?

— Nici odata! Dinsulu dóra nici nu mai locuiesce in Madridu.

— Nici eu n'am potutu să afli nimica despre dinsulu. Dóra caletoresce prin tieri straine.

— Oh! déca nu l'asuu vedé nici odata mai multu! — suspină contés'a. Unu doru mai am numai in viéti'a mea: să potu vedé inc'odata pe prunculu meu. Óre ce s'a facutu din serman'a finta?

Contés'a Bianca plangea adese-ori, aducandu-si a minte de prunculu seu, si de juramentulu contelui S. Crux, despre care a fostu convinsu, că va tiené acelu infernalu juramentu.

— Contesa! mi-pare fórte reu, că despre sórtea pruncului nu sciu altu ceva, decâtu că contele l'a dusu cu sine in tieri straine.

Si vediendu mediculu că contés'a se intristéza, intórse firulu vorbirii, intrebandu-o:

— Cum ai scapatu, mari'a ta, din ospitalu?

— Ti-voiu enará pe scurtu. In ospitalu

mi-am facutu cunoscintia cu o tinera muiere, pe care némurile barbatului ei, — dusu in batalia, — o inchisera in ospitalu, sub pretestulu, câ e nebuna. Cu ajutoriulu acestei muieri, am corruptu servitorii, si am fugitu. Poti cugetá bucurí'a nóstra, candu ne-amu vediu éra-si libere. Nu potu descrie nici bucurí'a barbatului amicei mele, reaflandu pe iubit'a sa socía. Câte-va septemani am petrecutu la cas'a amicei mele, apoi prin partinirea barbatului ei, maiorulu Allariz, fui primita aici la curtea regésca, unde sum si acumă.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Mediculu istetiu acum éra trecù la firulu vorbirii.

— Scfi, contésa, semnulu de pe pieptulu fiului dtale?

— Ce felu de semnu? — intrebà cu uimire contés'a.

— Pe pieptulu pruncului erá o péta roșia, care nu se va sterge nici odata. Speréza, contésa, in semnulu acest'a, cu alu carui ajutoriu, déca a hotaritu asié provedinti'a, — lu-vomu reaflá.

— Póte că lu-vomu reaflá! — respunse cu tristétia contés'a.

— Nu desperá, contésa! Provedinti'a,

care te-a salvatu pe dta, va avé grige si de dinsulu, déca traiesce.

— Dta me mangai, dle medicu. Multiam pentru acésta. Infacisiarea dtale pote câ e semnu bunu. Eu cunoscu anim'a buna a dtale, in asta voi sperá. Inse spune-mi, dle medicu, ce intemplare te-a adusu acum la mine? La ce sê ascríu norocirea, câ potu revedé pe salvatoriulu vietiei mele?

— Am venitu cu o rogare mare, gratiosa contesa, déca ai avé bunetate a me ascultá.

— Te ascultu, draga medice. Vorbesce!

— Fiulu meu e procurorulu statului, omu independinte, insoratu nu de multu. Pan' acuma elu a siediutu la mine; acuma dinsulu cu soci'a sa se róga sê me mutu eu la dinsii; inse eu, numai in acelu casu voi implini cerearea loru, déca voi poté dobандi statiunea vacanta de medicu alu prinsoneiei din capitala. Pentru dobandirea acestei statiuni m'rogu dara de partinirea mariei tale. Eu, contesa, nu vreau sê traiescu cu totulu din gratia prunciloru mei; ér greutâtile impreunate cu oficiulu de medicu publicu, deja nu le mai potu suportá.

— Nici n'am poté aflá omu mai espertu,
pentru statiunea acést'a decâtu pe dta.

Mediculu se inchinà cu modestia, si se
departà sarutandu man'a contesei reaflate
dupa atâtia ani.

Betranulu Bibera, peste câte-va dîle
deja fu numitu medicu alu prisionierilor.

XV.

Nimene nu-si pote evitá sórtea.

Regele Spaniei in dílele calduróse ale verei petrecea cu suit'a sa in Aranjuez, intr'o vila pompósa.

Aici se aflá adunata si o multime mare de grandi si magnati ai Spaniei, cari asisdere au venitu in tienutulu acest'a, pentru a se desfetá in petrecerile regesci.

Intr'o dí caldurósa de juliu se apropiau catra vil'a regelui dóue calese elegante.

Intr'una siedea unu domnu betranu, cu unu barbatu si o femeia tinera.

Conversarea loru confidentiala aretá, câ dinsii sunt membrii aceleia-si familie.

Tinerii câte odata se imbracisiau si se si sarutau, ér betranulu i admoniá suridiendu:

— E bine, inaintea mea nu este ier-tatu !

In cealalta calésa, care viniá din partea contraria, siedeau doi betrani, unu domnu si o dómna betrana.

De pe feciele loru se potea eeti o mustra-re a sufletului.

Acesti din urma erau Gorgonza cu soci'a sa ; inse dinsii pareau multu mai morosi, de-câtu famili'a de Bibera din cealalta calésa.

De siguru s'a intemplatu unu evenimentu estraordinariu, câ regele a chiamatu la sine pe betranii Gorgonzesci ! Consciint'a incepù a mustrá pe betranulu Gorgonza.

Indata dupa sosirea loru , fure condusi intr'o sala eleganta.

Primirea acésta linisci pe betranulu Gor-gonza. Deja erá gata sê créda, câ regele pen-tru rar'a sa pietate voiesce a-lu onorá cu ce-va decoratiune stralucita.

Pucinu dupa acést'a sosì in famili'a de Bibera.

— Maiestate ! Cei chiamati sunt deja de facia ! — anuncia secretariulu regelui.

— Sum curiosu a vedé pe criminalii !

Regele se asiedià in tronulu seu, ér óspe-tii cuprinsera locu in giurulu lui.

— Sê vina Gorgonzescii! — dîse elu apoi.

Peste câte-va minute cei chiamati intra-ra, inchinandu-se regelui cu tóta umilinti'a.

Acusatii statura in locu, celu pucinu la aparintia, cu tóta liniscea sufletésca, inse ve diendu faci'a aspra si maniosa a regelui, in data li se turbură consciinti'a.

Cu facia, cu privire ca acésta nu se impartiescu decoratiuni stralucite!

Betranii Gorgonzesci observara indata, că nu voru dobandi nimica, inse celu pucinu trebuiá sê se nisuiésca a nu pierde nimica.

— O faima estraordinaria, care deja circuleza si intre poporu, m'a silitu sê facu acésta investigatiune. Pasîti mai aprópe! — dîse regele.

Betranii Gorgonzesci se apropiara.

— Cunosceti scrisórea acést'a? — i intrebà cu recela regele.

— Maiestate! Acest'a e testamentulu Anei Linares, care a repausatu in bratiele sociei mele.

Betranulu pecatosu si-radicà ochii catra

ceriu, nu cumva privirea-i să se intinăsească cu a regelui.

— Er betran'a muiere întărî vorbele sociu-lui seu.

— Asié dara este adeveratu, câ a morită în bratiele dtaile, dómna mea, acea tinera făta, care ar fi potutu inca trai? — întrebă regele uitandu-se cu mania spre betran'a.

— E adeveratu, asié precum pré gratiou ai binevoiutu a spune, — dîse cu umilitate betran'a.

— Intru adeveru? — dîse regele cu asprime. Si asié, precum aréta acestu testamentu, dvostre sunteti eredii intregei avutii a lui Linares.

— Dupa lege si dreptate suntemu eredii averei aceleia!

— Inse procurerulu statului afima contrariulu?

— Lumea e rea, maiestate! Omenii invidiéza noroculu confratiloru loru.

— Nu numiti lumea rea, câ-ci aceea pote să ve judece.

— Pe cei inocinti i va aperă Ddieu! — responsera de odata acusatii.

— Da, pe cei inocinti! — respunse regele, accentuandu cuvintele sale.

Ochii regelui schinteaiau, deja abié si-potă infrená maní'a.

— Procurorulu statului afirmà inca si aceea, că Ana Linares n'a morit mórte naturala?

— Maiestate! — strigà cu confusiune betranulu, — in contra acestei acusâri reutacióse nici că-mi aflu cuvinte.

Betran'a continuà apoi:

— Cumca Ana Linares a morit mórte naturala, potu sê marturésca si servitorii nostri, si cumca s'a pusu in cripta fara de semnu de ucidere, potu sê marturésca toti aceia, cari au fostu de facia la inmormentarea ei:

Regele se uită infioratu la betran'a peccatosa, care se osindea pe sine insa-si.

— Sê triumfeze adeverulu, déca ar peri si lumea intréga! — strigà regele. — Am demandatu, ca osemintele repausatei sê se aduca din cripta aice inaintea nóstra, voimu a ne convinge cu ochii nostrii. Sê tremure peccatosii!

Cuvintele aceste din urma neodihnira in câtu-va pe peccatosii.

Inse betran'a, care se vedea a fi mai vicléna, nu desperà inca, ci se aruncà la picio-rele regelui.

— Maiestate ! Cadavrulu putredîtu ar avé influintia fôrte rea a supra sanetâtii maiestâtii tale. Pazesce-te de acestu spectacolu infioratoriu !

— Nu te ingrigî de mine , domn'a mea ! Nu te teme, nu va avé a supra mea nici o influintia rea vederea *acestui trupu putredîtu* ! — dîse suridiendu regele.

Regele trase clopotielulu.

Usile se deschisera , si servitorii adusera in launtru unu cosciugu invelitul frumosu.

Regele se uită in continuu spre pecatosi.

Betran'a se aruncă éra la picioarele regelui .

— O, maiestate ! cadavrulu putredîtu e unu ce ingrozitoriu !

— E dreptu, câ e ingrozitoriu , inse numai pentru cei pecatosi ! — dîse regele ; apoi dete semnu sê se deschida cosciugulu.

Cosciugulu erá deja descoperit , numai unu velu desu acoperiá inca faci'a cadavrului de la vederea curiosiloru óspeti.

Acum pasî regele la cosciugu , si radicâ velulu.

Pe budiele óspetiloru trecù unu suspinu de mirare. Cadavrulu erá intregu si neputre-

dîtu, si multi pôte câ aru fi si joratu, câ in cosciugu zace Ana Linares; chiar si regele se miră de acestu capu-de-opera.

In sala se facù linisce mormentala.

— Vedi, dómna mea! — dîse apoi regele, — cum crutia chiar si mórtea pe cei inocinti. Minunatu! — Apoi se suì éra-si pe tronu, dícêndu:

— Sê audîmu acuma pe acusatoriulu! Óre sustiené-si-va curagiulu si facia cu repausat'a?

Regele trase de nou clopotielulu.

Pe o usia lateralala intrà tinerulu procurorul, Filipu Bibera.

— Dle procurorul! Acusările dtale sunt teribile! Dreptu aceea te provocâmu si te rogâmu inc'odata, retrage-ti acus'a, déca nu te simtiesci destulu de tare sê o si documentezi!

— Înaintea fetiei lui Ddieu si a maiestâtii tale repetu, câ acestu cadavru din cosciugu nu e alu Anei Linares, ci numai o figura de céra.

Acusatii devenira in trem'a cea mai mare.

— Ce respundu la aceste acusatii? — întrebâ regele.

Betranulu Gorgonza tacù; inse soci'a sa inca nu-si perdù cu totulu speranti'a.

— Mi-ieu indresnélă a te face atentu, maiestate, să inchidi in cas'a nebuniloru pe acusatoriulu nostru, câ-ci dinsulu de siguru e nebunu!

Tinerulu procuroru surise cu ironia:

— Asié dara aveti cutedzare a afirmă inca si inaintea maiestâtii sale, câ mirés'a mea a moritu mórte naturala? Inca si aici cutedzati a afirmă, câ papusi'a acést'a de céra e cadavrulu Anei mele? Afirmati, câ acus'a mea e nedrépta, in locu de a ve prosterne la picio-rele maiestâtii sale, si a cere iertare si gratia?

Betran'a baronesa apucă éra firulu vorbirii:

— Dlu procuroru, prin afirmarea sa indresnétia, nu numai câ ne calumniéza pe noi, ci profanéza si trupulu aceleia, pe care a iubit'o, si de care eră iubitu. Dta nu recunosci cadavrulu miresei dtale!

— Spre ceriuri! Asta e deja pré multu!
— strigă procurorulu, apoi se intórse cu umilitia catra regele:

— Érta-me, maiestate, să aducu lovitu-

r'a cea din urma a supra capului acestoru pe-catosi !

Regele dete semnu sê faca precum voies-
ce ; ér tinerulu procuroru se duse langa cos-
ciugu, redicandu-si pumnulu a supra cadav-
rului !

Inse betran'a vicléna observandu inten-
tiunea procurorului, sarì iute langa dinsulu si
i prinse bratiulu.

— In numele lui Ddieu ! Stai in locu, nu
cumva sê comiti o fapta dejositória a supra
scumpului cadavru. Maiestate ! Te rogu opresce
furi'a acestui omu nebunu !

Regele in locu de a respunde betranei, se
intórse catra procurorulu :

— Fâ, dle procuroru, precum vei aflá
mai consultu !

Procurorulu dete cu pumnulu in capulu
papusiei, care se sfarimà.

Betranulu Gorgonza pucinu câ nu lesînà ;
inse soci'a sa vicléna si malitiósa nu fu mis-
cata nici prin acestu documentu vederatu.

Tinerulu procuroru asceptá resultatulu
faptei sale, in convingerea, câ pecatosii si-
voru recunósce crim'a.

Dar se insielà.

Betran'a vicléna sarì ca fulgerulu la pi-

ciorale regelui si ingenunchia inaintea tronului.

— Maiestate ! Procurorulu, acestu dracu impelitiatu, te insiela cumplitu. Papusi'a ast'a de cera e opulu lui, prin care ne orbesce pe toti. Cu modulu acest'a elu voiesce a se rectificá pe sine, ér pe noi a ne nimici !

Procurorulu surise cu compatimire.

In minutulu acest'a usi'a de a drépt'a regelui se deschise si intrà pe dins'a Ana, imbracata intr'unu vestmentu albu, palida la fatia, ca mirés'a mortii.

Betran'a statu uimita in locu, ochii i se intunecara. Era nimicita. Se vedea de pe facia-i, câ n'are curagiu a se aperá si mai incolo.

Ana se apropià de betran'a, inse acésta se intórse, ca si cum s'ar infiorá de vede-rea ei.

— Cum asié ? Dvóstre nici nu me cunósceti ? Nu cunósceti pe Ana, pe nepót'a dvóstre ?

Betran'a intru adeveru murmurá in si-ne : Nu te cunoscu !

Tiner'a nevésta audí murmurarea betra-nei, si continuà :

— Nu ve aduceti deja a minte, câtu de

dorerosu m'am rogatu, să me agratiati, — și dvóstre mi-ati respunsu: „Vei morí! Vei morí!“ Dta ai potutu uitá asta, inse eu nu voiu uitá nici odata, ce judecata crancena ati tie-nutu a supra mea!

— Inca si acum veti negá crim'a? — intrebà regele de betran'a baronésa.

— Gratia! — Se regă betran'a, aruncan-du-se in genunchi inaintea regelui.

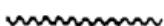
— Gratia? Dar dta agratiat'ai pe nepót'a dtale? — dîse regele, enunciandu judecat'a: La galera pana la mórte!

Cei doi criminalisti fure dusi afara din sala lesinatii.

Ér betranulu Bibera, procurorulu si soci'a sa, se aruncara la picioarele regelui, esprimandu adanc'a loru multiamita.

Regele li respunse cu pucine cuvinte, apoi se departă dicêndu:

— Ei au trebuitu să fă pedepsiti, fiindu că au pecatuitu. Si e scrisu, că nimene nu-si pote evitá sórtea.

XVI

Cu „tigrulu.”

— Inse, dle conte!

— Nici unu „inse.” Sê mergemu!

— Deja a trecutu siepte ore!

— Si?

— Mari'a ta voiesci a caletori adi inca pana la Alcazar. Adu-ti a minte, câ trebuie sê trecemu prin padurile de la Sierra, ér in tim-pulu de acumă e fórté periculosu a caletorí pe acolo.

— Si pentru ce ar fi periculosu, fricosule?

— Pentru câ, precum se vorbesce, acolo se afia multi banditi, deci mariei tale ti-s'ar poté intemplá vr'o nenorocire!

Contele Santa Crux rise cu hohotu de

acésta admoniare binevoitória a cocieriu-lui seu.

Contele, de candu l'amu vediutu mai pe urma, fórte s'a stramutatu ; perulu si barb'a i erau cu totulu carunte, trupu-i i se gârbovi ochii si-pierdura lucéti'a, numai ur'a cea vecchia se vedea inca totu a scăpí dintr'insii.

Dupa ce incetă a ride, dîse suridiendu cocieriului seu :

— Fii liniscitu, Georgie, nu vomu ave nisi unu necasu. Óre cine ar cuteză a ne atacă pe noi ?

— Mari'a ta poti să vorbesci asié, câ-ci siedi in calésa, si nu te vede nimene; inse pe mine colo susu indata me pote nimeri vreunu glontiu, si atunci mari'a ta vei vedé, câ am picatu josu mortu.

— Rusinéza-te, fricosule ! Odata totu trebuie să mori, grăbesce si inhama caii !

— Pe Ddieulu meu, sciu că ne vomu aduce a minte de „tigrulu selbatecimii“, — murmură intre dinti Georgiu.

— Ti-promitu, că déca te va mancă tigrulu, te voiu indopá impreuna cu dinsulu.

Georgie tramurá, ca si cum ar fi deja intre ghiarele tigrului.

— Cutéza, fiule, inca dóra o să prin demu

noi „tigrulu“; atunci ti-voiu da tie intregu premiulu.

— Multiamu! Mie mi-ar placé sê nici nu-lu vedu.

— Éra eu chiar acést'a dorescu. Deci ne vomu duce; du-te umple pistólele si inhamă caii!

Peste câte-va minute calés'a contelui S. Crux statea inaintea birtului.

Georgie dete intre cai, inse mai nu plangea de frica si necasu; contele totu merêu lu-man-gaiá, câ voru prinde „tigrulu.“

Contele S. Crux, carele nu s'a temutu în viéti'a sa de nimene, si de nimica, intru adeveru doriá a se intelni cu banditulu vestitu.

Intr'aceste se facù cu totulu nòpte; erá cam la miediulu noptii, pe candu ei ajunsera in padurea de la Sierra.

Contele demandà a se aprinde lampele calesei, spre celu mai mare necasu a lui Georgie, carele tremurá ca vérg'a, de câte ori numai vedea ceva buciumu de lemn, cugetandu câ acel'a e vr'unu banditu; in urma lu-cuprinse o spaima, incâtu mai tare apoi nici câ se potù spariá.

Din contra contele, fara nici o grige se

asiedià intre perinele calesei, si se cufundà în meditațiunile sale.

Contele de S. Crux de siguru a suferit
fórte multu, altu-felu n'ar fi imbetranită atâtu
de tare; de döue-dieci de ani incóce elu n'a
petrecutu nicairi mai multu de döue dile.

Erau cam la mijloculu padurei, candu
Georgie esclamà spariatu; contele nici că se
miscà din locu, cugetandu că Georgie numai
fantasédia; inse observandu, că trasur'a se
oprì, si-deschise ochii, si apucà in mani pistoile.

Calés'a erá impregiurata de banditi, —
unulu deschise ferest'a, atacandu pe contele,
si candu acest'a voiá sê descarce pistolulu,
altulu din cealalta feresta i lovì man'a, si asié
contele nu nimerì; apoi descarcà si celalaltu
pistolul, omorindu pe unulu dintre banditi,
inse pe celu ucisu lu-inlocui altulu; contele
si-apucà pumnariulu, si se aperà cu infocare,
omorindu inca pe unu banditu.

Inse cu totu eroismulu seu in urma totu-
si slabì de ranele capetate de la banditi, si
cadiù de abié viú intre perinele calesei; ban-
ditii lu-scósera cu triumfu, si lu-dusera cu
cantece de bucuría.

Georgie remase nevatematu, inse elu to-

tu-si a suferit mai multu decât, deca l'aru fi impuscatu de o mifie de ori.

Deja a trecut de multu totu sgomotulu. Georgie siedea intepenit pe tronulu seu de cocieriu; pentru lumea intréga nu si-ar fi deschis ochii; se temea că-lu voru impusca în data ce va da semnu de viétia.

In giurulu calesei eră linisce mare; Georgie se incuragià in câtu-va, strigêndu numele contelui; inse din calesa nu i respunse nimene, contele nu eră acolo.

In urma deschidiendu-si ochii, elu vedîu, că toti caii sunt impuscati, si contele nu-i in calesa.

Eră p'ací sê nebunesca; nu potu pri-cepe, că ore unde fu dusu domnulu seu?

Dieu cu greu ar fi potutu elu gâci a-cést'a!

Intr'o sala mare suterana dormiá „tigrulu selbatecimii“, visandu visuri crancene; Satanina siedea langa dinsulu, stergêndu sudórea de pe facia lui.

Somnulu „tigrului“ fu conturbatu prin ceva sgomotu mare, ce vinea din afara; vata-vulu sări indată in picioare intrebandu ce sgomotu e acest'a?

Abié a dîsu aceste, candu éta căti-va

banditi intrara in sala, aducêndu respunsulu viu, pe contele S. Crux.

Pe contele l'ar fi compatimitu si celu mai mare inimicu alu seu, totu trupulu i erá ranitu si sangerosu ; inse pentru acea elu se uită cu ura spre tinerulu vatavu.

— Vatave ! Aici ti-aducemu unu monstru, unu animalu rapitoriu ! — dîse Pedro pasîndu inaintea tigrului ; — nu-lu crutiá, vatave, nici dinsulu nu ne-a crutiatu pe noi, ci a ucisu pe doi dintre amicii nostri.

Banditii strigau toti : Sê móra !

Tigrulu tacû, inse faci'a lui erá expresiunea fidela a cugetelor sale, ochii i schintieau, intregu corpu-i tremurá de furia candu pasî langa contele ce erá culcatu pe pamentu, intrebandu-lu cu unu tonu tremuratoriu de furia :

— Cunosci-me ?

— Te cunoscu, bastardule ! — response cu ironia contele. Pan'acum am cugetatu, câ esti numai unu simplu banditu, si acum vedu câ esti capulu, flórea banditiloru ; pan'acum am presupusu, acuma sum convinsu, câ tu esti „tigrulu“, tu dragulu meu Fernando !

— Fernando alu lui ? — dîsera cu mirare banditii.

— Éta parintele meu ! — strigă cu tristeția vatavulu.

— Parintele seu ? — esclamara si cu mai mare mirare banditii.

— Dorere, inse e asié !

Contele se intorse suridiendu catra vatavulu banditiloru.

— Fernando ! Potu dîce câ esti bravu feitoru ! Ai crescutu frumosu , nu numai câ ai corespunsu toturoru sperârilaru mele, inse leai si intrecutu.

Ochii „tigrului“ schinteiau. Si-radică cu furia pumnulu a supra parintelui seu.

— Sê fii blastemata , tu fiéra selbateca, care ai inveninatu anim'a mea ; acum esti in manile mele. Adu-ti a minte de „tigrulu“, pe care tu l'ai crescutu de tigru. Adu-ti a minte, tu parinte monstruosu, de fiulu teu !

— Am fostu barbatulu mamei tale, inse nu ti-am fostu parintele, bastardule !

Vatavulu suspină cu dorere.

— Multiamita tie provedintia, câ nu-mi e parintele !

Contele reculegêndu-si inc'odata poterile-i scadiute, continua vorbirea sa ultima :

— Isbesce, fricosule, radica-ti pumnariulu si-lu lovesce in pieptulu meu ; multia-

mesce-mi inc'odata câ te-am educat! Pe mine m'a ucis u banditii tei, inse tu vei perf pe esiafodu. Sê pieri in ghehen'a iadului impreuna cu mama ta, acolo vi este loculu!

Si dicêndu aceste cadiù inderetru, si sidete sufletulu pecatosu in manile judecatoriu-lui toturora.

Fernando si-radica pumnulu inc'odata, apoi era lu-lasà in jósu, nu avù potere sê-i deie lovitur'a cea de pe urma.

— Multiamita tie, buna provedintia, cumca nu-mi e parinte! — strigà apoi cadiendu in bratiele Sataninei.

Banditii miscati adancu, priviau cu tóta indurarea pe „tigrulu“ nefericitu.

XVII.

Unu amicu, care nu e amicu adeveratu.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Precum am dîsu si mai nainte, doi dintre banditi aveau tóta increderea lui Fernando ; dinsulu i tienea pe acestia de amici adeverati si fideli ai sei.

Si cu totu dreptulu s'a potutu concrede intr'insii, câ-ci ei au fostu cari au mantuitu viéti'a lui cu periclitarea vietii loru.

Acesti doi banditi au fostu Pedro si Alfonzo.

Pe Pedro l'a destinsu cu tóta ocasiunea, si l'a si numitu vice-vatavu.

Betranulu banditu la aparintia s'a si indestulit u cu destingerea acést'a, inse numai

la aparintia, câ-ci în anim'a lui se luptau ambițiunea și amorulu; ambițiunea facia cu sărtea lui Fernando, și amorulu catre Satanina.

Betranului Pedro i-a dorutu fórte, că vatavalu repausatu nu l'a numit pe dinsulu de sucesoru, ci pe tinerulu Fernando.

De la minutulu acest'a s'a stinsu din anim'a lui totu simtiulu de amicétia.

Loculu amicetiei l'a cuprinsu ur'a, nu temporanea, ci eterna, care durează pana la mórte, și care e gata in totu minutulu a se resbuná.

Pedro asceptá cu doru timpulu si ocasiunea a se resbuná.

In contra cu cătu mai tare lu-uriá pe Fernando, cu atâtu mai in adancu iubiá pe soci'a lui, pe frumós'a Satanina; betranulu banditu a decisu a cascigá pe partea sa pe frumós'a Satanina, chiar si cu pierdiarea lui Fernando.

Pedro a gatatu in urma planulu, avendu ocasiune buna a-lu si efeptui.

Scimu că parintele „tigrului“ a morit in cas'a fiului seu, blasphemându pe elu si pe mama sa; intemplarea acést'a a avutu mare influintia a supra lui Fernando, care după

aceea indata cadiù intr'unu morbu greu, si zacù mai multu de dòue luni.

Morbulu a avutu adese-ori mare influinția a supra ómeniloru; asié s'a intemplatu si cu Fernando.

Sub morbulu seu totu mereu se ocupá cu viitorulu seu; acusi se aperá, acusi se acusá elu insu-si. Intr'unu minutu sperá unu viitoriu frumosu, placutu si dulce in bratiele Sataninei sale; in altulu i se parea, câ vede caléulu in mantéu'a sa rosia, cu palosiulu ascutitú, precum erá dinsulu in Madridu pe esia-fodu. Adese-ori suspiná cu desperare: „Nu este rentórcere !“

Tigrulu s'a stramutatu fórte, nime nu l'ar fi potutu cunósce; pe câtu erá de aspru inainte de asta, cu atât'a se facù mai blandu acuma.

Blandéti'a vatavului nu li placù nici decâtu banditiloru; si Pedro se sciù folosi de dins'a, sperandu câ elu va reesî a realisá planulu seu infernalu.

Sub morbulu lui Fernando erá Pedro vatavulu; ce a fostu mai usioru decâtu sê atitie pe banditi in contra lui Fernando ?

Prin atitîrile lui Pedro, in urma s'a instrainatu cu totulu banditii de catra Fer-

nando, care si-pierdù deja tóta auctoritatea la ómenii sei, si nici câ se nisùl a o recascigá, cu tóte câ o vóce, o privire aspra ar fi fostu de ajunsu pentru recascigarea aceleia; inse ochii lui Fernando deja nu schintieau, „tigrulu“ devenì unu mielu blandu.

Intr'aceste Pedro totu mereu atîtiá pe banditi in contra lui Fernando, dîcêndu-li, câ Fernando voiesce a-i parasí, si a-i tradá, numai ca sê scape dinsulu.

Pedro avù dreptate: Fernando in adeveru voiá a parasí acelu locu de trista memoria, si a se duce departe in tieri straine, unde sê pótă trai in pace si liniisce cu iubit'a sa Satanina.

Fernando se pocai.

Dinsulu voiá sê demustre, câ elu se pôte radicá din noroiulu in care a cadiutu prin educatiunea rea.

A decisu a pasî pe o cariera onesta.

Intr'o deminétia intrà Petru cu facia posomorita in chili'a vatavului seu.

— Ce e nou Petre? Dóra mi-aduci ce-va veste buna? — intrebà vatavulu.

Petru clatì din capu.

— Nu cea mai buna, vatave! Déca mivei iertá, ti-oiu spune-o. Compan'ia murmu-

ra, pentru că nu o duci a jafui; déca ti-vei petrece dilele în nelucrare, me temu că se voru rescolá in protiva-ti. Cumpenesce bine, vatave, că-ci eu vorbescu in numele companiei!

Fernando se bucură fórte de acésta amenintiare.

— Spune, amice, sociloru nostri, că ei au dreptu de a mumurá, si că eu abdícu de poziunea mea. Morbulu a slabitu sufletulu și trupulu meu; nu sum mai multu abilu a ve conduce. Fi-mi tu sucesoru, amice; eu punu in man'a ta sórtea companiei; fii creditiosu catra dins'a, precum am fostu si eu. Din avutile nóstre asiu poftí numai atâ'ta, ca să me potu duce in America, in tiér'a libertâtii, — ceealalta remana a vóstra. Me juru, că nu ve voi tradá nici odata!

Altu omu ar fi fostu indestulit u cu responsulu acest'a, inse ambiunea lui Pedro nu fu multiamita cu numirea sa de vatavu, din-sulu doriá si pe Satanina.

Dupa pucina meditare elu dîse cu faciar-nicía.

— Vatave! Numai de una me rogu inca in numele meu si alu companiei, implinesce dorint'a nóstra cea de pe urma!

— Vorbesce, amice !

— Condù-ne, vatave, inc'odata la préda, si-apoi de si cu dorere — ne vomu despartî de tine.

— Voiu face acésta pentru voi, déca vei aflâ ce-va locu bunu, numai mi-lu fâ de scire, si vomu porní indata. Pentru ultima óra inca me ducu cu voi, inse ve oprescu a versá sange omenescu. Asié demandu !

Petru tacù, inse in interiorulu seu se bucurà fórte.

Deja i se parea, câ vede pe vatavulu seu pe esiafodu, ér pe Satanina in bratiele sale.

— Satanina e vrednica de jertf'a acést'a,
— cugetà Pedro, plecandu-se inaintea vatavului.

XVIII.

Fiulu jafuesce pe mama-sa.

Peste câte-va dîle după acesta convorbire, Pedro anunçă vatavului, că loculu bunu deja e aflat, și acel'a nu e departe de Aranjuez. În comun'a Torrijos, într'o vila pompösa se afla petrecandu vîr'a contés'a Bianca cu mai multe dame avute, cari de siguru merita o asemenea escursiune.

„Tigrulu“ și-tienù cuventulu, și pornî cu banditii la acesta espeditiune din urma.

Fernando demandandu inc'odata sociiloru sei să nu comita ucideri, se intórse catra Satanina, voindu a-si luá de la dinsa remasu bunu; inse tiner'a nevîsta nu voî să remana sub ruine, consciint'a i sioptî, că trebuie să mérge și dins'a; în darnu o rogă Fernando și

Petru sê remana a casa, ea respuște, câ preferî a morî, decâtă sê lase singuru pe Fernando la acésta speditiune ultima.

Fernando se învol.

Pe la miediulu noptii banditii erau deja in giurulu vilei mai susu numite.

Lucrul se incepù.

Satanina erá totu mereu langa sociulu seu; inse acest'a nu-i iertă sê intre peste ingraditur'a vilei, ci i demandă sê remana afara, concrediendu-o in grigea lui Petru, incrediutu fiindu in amicéti'a acestui omu nedemnu de amicéti'a sincera a lui.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Pedro se simtî fôrte bine, ochii-i schințeau de bucuria.

Satanina se aruncà plangêndu in brațele sociului seu.

— Iubite Fernando! Eu sum fôrte nelinișcita, me temu câ te va ajunge ceva nenorocire. Eu remanu, inse in casu de periclu fugi la mine.

— Liniscesce-te, scump'a mea, câ-ci celu mai micu periclu, ce m'a ajunsu in viétia, a fostu mai mare, decâtă acest'a. Remani cu Domniediu!

Si dicêndu aceste, sarută pe Satanina,

apoi sari in gradina, ceialalti banditi lu-ur-mara.

Sermanulu Fernando, nici câ a cugetat ce cursa i este pusa in cale.

Satanina remase langa ingraditura cu Pedro, care statea langa dins'a câ o vulpe vic-léna, care ascépta numai ocasiunea, ca să se arunce pe pré'd'a sa.

Abiè peste câte-va minute se audî unu sgomotu crancenu, ce viniá din gradin'a vilei si din satu; ici cóle se vedea aprindiendo-se câte o faclía, ce se apropiá catra vil'a numita.

ROU Cluj / Central University Library Cluj

— Ce pôte să fia acésta? — intrebà Satanina.

— Dieu eu nu sciu! — respunse Pedro clatindu din umeri.

— Dóra nu facu ómenii nostri acestu sgomotu crancenu, câ-ci vatavulu a deman-datu să fia in linisce.

— Si eu asié credu! — dîse Petru abié potendu ascunde bucurí'a sa.

In minutulu acest'a sari afara din gra-dina unu banditu, care tremurá de spaima.

— Fugiti, scapa ti cum poteti!

— Fricosule, ai parasitu pe vatavulu

teu ? ! — dîse Satanina prindiendu de peptu pe banditulu fricosu.

— Ce-mi pasa mie deja de vatavulu ! Elu a prinsu ! Suntemu tradati ! — dîse banditulu si fugì mai incolo.

Satanina se uità uimitu in faci'a lui Petru.

Pedro rise cu ironia.

— Tu ai tradatu pe vatavulu teu, ortacu misielu , — infruntà Satanina pe betranulu banditu.

— Ai dreptu, l'am tradatu. Inca eri am insciintiatu pe judele din comuna despre scopulu nostru, fiindu decisu a tradá pe sociulu teu, câ-ci te iubescu, frumósa muiere, si trebuie sê fîi a mea.

Satanina esclamà cu furia ca o leóica vulnerata :

— Ah ! tradatoriule ticalosu !

Pedro se rapedî spre Satanina, si o imbracisià cu voluptate.

Satanina resistà din tôte poterile sale.

— Ori voiesci , ori ba, vei fi a mea ! — dîse cu emotiune banditulu, sarutandu faci'a tinerei neveste.

— Sê peri dar tradatoriule, déca nu esti amicu bunu ! — strigà Satanina, stringêndu

cu man'a sa stanga gâtulu banditului, ér cu ceealalta lu-strapunse cu unu pumnariu, care lu-tienea in man'a sa drépta.

Petru cadiù la pamentu, suspinandu : Nu te iubescu ! in se Satanina deja nu audî cuvintele aceste ; dinsa fugea ea o nebuna catra satu.

Intregu satulu Torrijos erá in picioare, inca si pruncii aveau in mana ceva arma de feru, cu care se duceau dupa banditii prinsi, dintre cari erau multi ucisi, éra altii greu raniti.

Intre cei greu raniti se numerá si „tigrulu.“ Faci'a lui erá acoperita de rane si sange inchiegatu.

Ómenii se imbuldieau mai inadinsu catra carulu, pe care erá culcatu „tigrulu.“ Toti doriau sê-lu cunósca.

— Ce tineru frumosu ! — dîsera multi, cari cugetau, câ „tigrulu“ e vr'unu omu duru, cu ceva barba mare si trasure infiorătorie.

Satanina se virì intre multîmea ce petreceea pe sociulu seu iubit ; in se uitâ numai din departare pe sociulu seu, temendu-se nu cumva sê se vinda cu portarea sa inaintea sateniloru furiosi ; ea trebuiá sê taca, sê sufe-

re, nu cumva să o lipsescă și pe dins'a de libertatea-i acum indoită scumpă.

Fernando, de luptă crancenă și de pierdere multă a sangelui, era foarte slabu, se parea a fi mortu.

Dinsulu cugetă, că și va fini cu norocu carierea de banditu, și că va potăpaș în linisce pe o cale nouă, unde va fi onorat și iubit de toti. Pedro însă, cu trădarea sa viclenă, i nimicătote sperările:

— *Stau acolo, de unde nu este rentorcere!*
— strigă elu vediendu, că este tradat.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Abie ajunseră banditii în antisiambră vilei, satenii și incungiuvara. Fernando se răpede catre usia împreună cu socii sei, însă deja era tardiv, înaintea usiei stateau sateni înarmati.

Se incepuseră luptă, în care deja nu se potu evita uciderea de omeni.

„Tigrulu“ inchise din launtru usile; dandu focu pe ferestri și supra satenilor, cari se aperau cu inversiunare.

Fernando, după ce i se gata pravulu, deschise usile, și se aruncă în fața satenilor, dintre cari pe doi i doboră cu patulu pistolu-

lui seu, pe trei i strapunse cu sabia, pana ce in urma capetandu mai multe rane grele si elu cadiu la pamentu, intre strigările de triumfu ale sateniloru, cari pusera indata in caru pe renumitulu persecutoriu alu avutiloru.

Satanina se duse totu-mereu dupa carutia; apoi schimbandu-si vestmintele, vigilatota nöptea la patulu barbatului seu.

Serman'a Satanina suferi forte multu in nöptea acesta; despre o parte se temea, câ Fernando va mori, er despre alt'a parte câ satenii lu-voru ucide fara de crutiare.

Inse Fernando n'a moritu, si nici câ l'a ucisu satenii doritori de premiulu defiptu pentru capulu „tigrului.“

Satenii decisera in urma, câ voru duce viu pe tigrulu in Madridu, si acolo lu-voru predá justitiei.

Ce gloria!

XIX.

De la léganu, pana la ospitalu.

In Madridu in ospitalulu prisionieriloru, alu carui medicu erá betranulu Bibera, se 'ocupara éra-si vre-o 20 de paturi.

Catastrof'a sangerósa erá deja finita, lupt'a fu crancena, si dupa lupta incetà spaim'a, incetà terórea.

Intregulu Madridu se aflá in miscare. Tigrulu infioratoriu, pe care lu-cugetau a fi in amicétia cu sufletele cele necurate, si de care n'a potutu caletori nimene in sigurintia, erá prinsu.

Infricosiatulu „tigru“ fu petrecutu la Madridu mai de intréga cunun'a Torrijos.

Inca si prunculu celu mai micu se uitá cu superbia in ochii madridieniloru, voindu a

dă sê pricépa, câ si dinsulu e din acelu satu gloriosu, in care fu prinsu renumitulu „tigru.“

Numai Satanina statea trista si necasita inaintea ospitalului.

Ce i pasá dinsei, câ lumea a botezatu pe Fernando de banditu, ucigatoriu si tigru infricosiatu, candu acestu Fernando a fostu amorulu, angerulu ei, pe care l'a iubitu cu tota ardórea animei sale ? !

In ospitalu nu erá permisu sê intre nici unu orasianu, afara de mediculu si pazitorii prisionierilor.

„Tigrulu“, renumitulu vatavu alu banditiloru, erá de jumetate mortu, de doue dile de candu lu-adusera in ospitalu, inca nu si deschise ochii.

Mediculu, a carui santa detorintia e a se ingrigi atâtu de sanetatea ómeniloru onesti, câtu si de a banditiloru, lu-curà si pe „tigrulu“ cu tota grigea si vointi'a curata.

Betranulu Bibera, bunulu medicu, legêndu intr'o séra ranele „tigrului“, observà pe pieptulu acelua unu semnu, de care se infiorà in totu corpulu seu.

— Ar fi óre cu potintia ! — eschiamà mediculu, uitandu-se de nou pe semnulu stra-

ordinariu. Semnu ca acest'a am vediutu numai unulu in viéti'a mea, — suspinà apoi, uitandu-se lungu in faci'a frumósa inse palida a banditului.

Mediculu si-reculese suvenirile. Unde a vediutu inca trasure ca aceste, ochi frumosi ca acestia?

Mediculu si-aduse a minte de o nópte infioratória, si in aceea nópte de o muiere frumósa; care si-intindea manutiele frumóse cerendu ajutoriu si gratia.

Elu si-aduse apoi a minte si de léganulu cu pruncutiulu micu, usi de anii de la léganu pana la ospitalu.

I se parù, câ vede pe monstrulu infuriatu, care a juratu mórte a supra muierii sale.

Ce s'a potutu intemplá in decurgerea atâti ani.

Mediculu suspinà adancu, si in minutulu acel'a „tigrulu“ si-deschise ochii plini de lacrime.

— Unde sum? — intrebà cu unu versu debilu morbosulu.

— Ffi liniscitu, amice; nu-ti e iertatu sê vorbesci, acést'a ti-ar stricá sanetâtii, — dîse

cu blandétia mediculu, stergêndu fruntea banditului,

Morbosulu vediendu faci'a onesta a medicului si-recapetă cûragiulu.

Apoi si-inchise ochii, faci'a-i palida acusi rosiá, acusi ingalbeniá; si-aduse a minte de parintele seu, care lu-amenintià cu esia-fodu, i se parea că deja stâ langa dinsulu calêulu infricosiatus.

— Am pecatuitu fôrte multu! — suspinà apoi rumpendu legaturele de pe ranele sale.— Nu este iertare pentru pecatele mele.

Mediculu sterse de nou sudorile de pe faci'a morbosului.

— Cainti'a adeverata nu e tardîu nici candu! — sioptì la urechi bunulu medicu.

Morbosulu far' a-si deschide ochii, respunse cu unu: „Multiam!“

Mediculu erá emotiunatu in gradulu celu mai inaltu.

Câte cause l'au silitu spre compatimire!

Ca omu, ca medicu, ca amicu, a trebuitu sê compatimesca pe acestu omu infricosiatus.

Legea si dreptatea lu-póte condamná la mórté, că-ci elu a pecatuitu, inse detorinti'a, lui e ca sê-lu apere, ca sê-lu mantuiésca.

„Tigrulu“ acest'a, este totu acelu tigru, care a scapatu pe nora sa de mórtea sigura ; afara de acést'a, acestu tigru a redesceptatu in anim'a lui o sperantia, de care deja a abdîsu de multu.

Betranulu medicu lacrimà.

Lacrimele aceste s'aru fi potutu numi lacrime de bucuria, déca nu s'aru fi versatu in giurstâri atâtu de triste.

Anim'a si mintea lui se luptau una in contra alteia ; anim'a i sioptea câ tigrulu e omulu acela, pe care lu-cauta atâtu de multu, ér mintea-i se opunea.

BCU Cluj Central University Library Cluj

Betranulu Bibera erá omu fórte espertu ; dinsulu a trecutu peste tóte fasele vietii ; inse totu-de-una i remase atât'a potere, ca sê nu-si piérda curagiulu.

Acum erá aprópe sê despereze.

Sê descopere séu sê retaca ceea ce a observat ? Sê o faca fericita intr'unu minutu si in celalaltu sê aduca pan' la desprerare pe biét'a mama, a carei dorintia erá numai a revedé inca odata pe fiulu seu ? Sê spuna óre mamei : — Du-te, desfetéza-te, colo lu-ducu pe fiulu teu la esiafodu ; séu sê o mangaia totu mereu, cu sperarea vana, câ ea va revedé pe fiulu seu ?

Betranulu medicu si radică spre ceriu ochii plini de lacrime.

„Tigrulu“ si-deschise ochii, si observându lacrimele betranului, i prinse man'a si o sarută.

— Ti-multiamescu, dle. Dta trebuie să aibi o anima fără buna, câ poti să compati-mesci inca si pe unu banditu.

— Concrede-te provedintiei! Inca nu esti perduto! — dise mediculu stringându man'a morbosului, — apoi se departă.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

XX.

Salvati pe salvatoriulu !

Tinerulu procuroru alu statului, Filipu Bibera, era forte tristu. Din ora in care a auditu pentru prima-ora, cã „tigrulu“ e prinsu, n'a afiatu nicairi odihna, anim'a-i era franta de dorere, in interiorulu lui se luptau o multime de simtieminte diverse.

Tinerulu procuroru siedea pe unu divanu, cufundatu in meditatiunile sale; iubit'a lui Ana, — care era acum si mai frumosa, decat candu o vediuramu mai pe urma, — ocupá locu langa barbatulu seu intristatutu.

— Fâ asié, precum ti-am spusu eu, scumpulu meu! — dise Ana imbratisiandu pe sociulu seu.

— Bucurosu asiu face asié, drag'a mea,

déca ar atêrná de la nime. Inse scii bine, câ eu sum acusatoriulu, si câ eu asiu fi silitu să te acusu si pe tine, déca ai deveni să stai înaintea judecatoriei! — dîse procurorulu suridiendu.

— Ho! ho! dar inca si pe mine m'ai acusá, omu reu? — intrebă asemene suridiendu frumós'a domna.

— Dieu si pe dta, scump'a mea! Astă mi-e detorinti'a! — dîse procurorulu sarutandu pe frumós'a sa socia.

— Asié dara să lasâmu a mori pe esiafodu acestu omu bunu, care ni-a redatu feericirea? Unde asiu fi acum fara de ajutoriulu dinsului? Asiu fi moritu in cript'a intunecósa, si tu ai plange inca si acum sórtea-ti amara!

— Ai dreptu, scump'a mea, ai dreptu! — suspină procurorulu, si se scolă de pe divanu, preamblandu-se prin chilia, sperandu că va află vr'o idea buna, cu care să salveze pe salvatoriulu.

— Nimicu, nimicu! — suspină elu in urma cu dorere.

Intre aceste usi'a chiliei se deschise, si intră pe dins'a o femeia imbracata in vestimente negre.

Ana indată recunoscù pe soci'a salvatorului seu, si o imbracisià cu amicétia.

— Dta aici, Satanina? — intrebà Ana cu mirare.

— Potere-asiu lasá numai unu minutu pe iubitulu meu Fernando?

Apoi incepù a plange amaru.

Procurorulu i imbià locu sê siéda.

— Mangaia-te, scump'a nóstra amica! Inca nu e pierduta tóta sperantí'a!

— Oh! de ar fi asié! Ve rogu in genunchi, mantuiti pe sociulu meu, si eu voiu binecuventá si sarutá si urmele picioreloru dvóstre.

— Drag'a nóstra amica, amu fi fórtë nemultiamitori, déca amu poté uitá bunetatea lui Fernando si a dtale!

— Oh! bunetatea nóstra a fostu pré pucina; noi amu mantuitu o féta nevinovata, ér eu me rogu sê salvati pe unu banditu renunitu.

— Eu lucru greu, Satanina, a aperá pe unu omu, a carui mórté o doresce intréga Spani'a; inse curagiu, curagiu, amic'a mea!

Satanina se aruncà la picioarele procurorului, rogandu-lu:

— Salvati-lu, redati vietiei pe acestu omu, căre voiesce a se indreptă, și a deveni onestu !

Satanina apoi descrise schimbarea prin care a trecutu anim'a lui Fernando, descrise planurile oneste ale lui.

— Inca tóte se potu indreptă ! — dîse cu blandétia procurorulu, radicandu pe Satanina, cu tóte câ si dinsulu avea necesitate de mangaiare.

Oh ! si câtu de greu e a mangaiá, déca nici insu-ti n'ai sperantia ! Câtu e de greu să atîtie sperantia acel'a, care deja si singuru desperéza.

Procurorulu facea planuri, inse tóte in desiertu.

— Aflatu-ai ceva idea buna, scumpulu meu ? — lu-intrebà in urma Ana.

— Inca nu, inse vomu aflá !

In minutulu acest'a intrà in chilía betranulu Bibera, salutandu pe cei din chilía.

— Vomu aflá ! — strigă cu triumfu betranulu, asiediendu-se pe divanu.

— Spune-mi, tatuca, cum lu-vei salvá ?

— intrebă cu curiositate tiner'a procurorresa.

— Aceea nu o vomu spune dtale, limbutica ! — dîse glumindu betranulu.

Ana recomandă betranului medicu pe soci'a „tigrului.“

Betranulu Bibera se bucură fărte, că i se dete ocasiune a se intelni cu Satanina, pe care o si rogă, să-i enaredie vieti'a lui Fernando.

Satanina, care cunoscea fărte bine vieti'a lui Fernando, descrise aceea medicului cu tota francheti'a.

Betranulu medicu si-insemnă totte câte i spuse Satanina; apoi incepù a combină timpulu, giurstările, — si totte consunau.

Elu si-puse in busunariu notitie.

— Totte consuna ! — dîse apoi cu bucuria.

— Ce consuna ? — intreba cu curiositate cei din chilia.

— Acusi veti scf, dragii mei ! — dîse betranulu, si luandu-si palari'a voi a se departa.

— Dta, dle medicu, poti face fărte multu ;

salvéza pe Fernando alu meu! — se rogă Satanina.

— Lu-vomu salvá, — dîse francu mediculu. Incredere-te, fiic'a mea, in vorbele mele; betranulu Bibera nu promite, déca n'are sperantia. Lu-vomu salvá, trebue sê-lu salvâmu!

Si, sarutandu pe pruncii sei, se departâ.

XXI.

Presimtiulu realisatu.

— Inca totu nu vine! — dîse contés'a Bianca, uitandu-se cu nerabdare spre ferésta.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Dins'a acusi fugea la usia, acusi ér la ferésta; totu sgomotulu o cutremurá.

— Dóra s'a insielatu, oh déça s'ar fi insielatu! — suspinà cu tristétia brav'a contésa. Speranti'a mea s'ar nimicí, anim'a mea ar fi indoitu nenorocósa.

Contés'a apoi se cufundà in meditatiunile si fantasile sale, si nici nu observà, câ betranulu Bibera stá la spatele ei, privindu-o cu compatimire.

— Contésa! — dîse peste câte-va secunde betranulu.

Bianca se intórse, si vediendu pe mediculu, lu-chiamà langa sine.

— Oh ! vorbesce, vorbesce ! Nu te-ai insielatu, dinsulu e óre ?

— Altulu nu pôte sê fia ! Tóte giurstârile consuna, nu potemu sê ne insielâmu.

— Cui sémena ? Mie ? Oh vorbesce, iubite amice !

Betranulu medicu descrise cu colori viue trasurile „tigrului.“

Contés'a Bianca erá fôrte emotiunata.

Ea si-aduse a minte de fiulu seu, si faci'a-i se inseninà, si-aduse apoi a minte de vatavulu banditiloru, si faci'a i se intunecà. Tóta finti'a ei aretá o adanca desperare.

— Óre poté-voiu vedé celu pucinu odata pe fiulu meu ? — dîse plangêndu contés'a.

Mediculu o imbarbatà :

— De siguru lu-vei vedé !

— Oh monstrule ! ce ai facutu din prunculu meu ! — suspinà contés'a. — Ti-ai tienutu cu credintia juramentulu. Éta ! esti resbunatu. Sermanulu pruncu, dinsulu n'a avutu altu pecatu, decâtú usiorinti'a mamai sale ; si pentru usiorinti'a mea a trebuitu sê sufere inocinti'a.

— Domnedieu iérta pe celu ce se po-

caiesce ! — dîse mediculu privindu catra ceriu.

— Ddieu lu-póte iertá, iubite amice, inse dreptatea nu-lu va iertá. Nu crede, amice, sê póta fi agratiatu banditulu, pe capulu caruia s'a pusu premiu ! Fiulu meu va peri pe esiafodu, ér eu voiu morí de dorere !

— Fiulu dtale nu va ajunge pe esiafodu, dinsulu va trai !

— Inse cine lu-va mantui ? — intrebă contés'a, prindiendu man'a betranului medicu.

— Acela lu-va mantui, care inainte de vre-o 30 de ani a mantuitu din ghiarele unui monstru pe o muiere nefericita ; si asié lu-va mantui, precum a mantuitu atunci pe muierea aceea.

Contés'a plangea de bucuría, si in emotiunea sa sarutà man'a betranului medicu.

— Ce faci, contésa ? — eschiamà mediculu, sarutandu si dinsulu man'a contesei.

— Am sarutatu man'a acelui barbatu, — caruia i detoresc u multiamit'a cea mai mare, si care salvéza a dóu'a óra viéti'a mea.

— Esti pré gratiósa, contésa ! — dîse cu umilintia mediculu.

— Èr dta esti neinduratu in modestia-ti !

Trecura câte-va minute de tacere, contés'a si mediculu se cufundara in medita-tiunile loru.

— Asié dara voiu vedé pe fiulu meu, si apoi i voiu dîce unu adio eternu ! — intre-rupse contés'a tacarea , vorbindu ca intru sine.

— Inse vei sci câ elu traiesc !

— Si acést'a m'e va consolá !

Apoi incepù a vorbí mediculu despre planulu seu, despre /modulu cum ilu-va salvá pe Fernando.

Si dupa ce si-a finitu vorbirea, contés'a emotiunata de atât'a bunetate si rara marini-mositate , imbraciosià pe bunulu medicu, dî-cêndu-i :

— Dta mi-esti fôrte bunu amicu !

— Speréza numai, iubita contesa ! Sê ne grabimu a implini opulu nostru ! — dise apoi mediculu si se departà.

Dupa ce iesî mediculu, contés'a cadiù in genunchi, suspinandu :

— Ddieule, dâ-i potere, dâ-i taria !

Serman'a femeia, dins'a asemene avea

trebuintia de taria, si inca de mare taria. In trecutulu ei n'a avutu nicio bucuria, in viitoriu nu-i suridea nici o sperantia, er presintele o neliniscea in gradulu celu mai innaltu.

Cate anime s'aru fi frantu de atata dorere!

Cate anime aru fi potutu se sufere numai diumetatea acestei doreri?

XXII.

Inainte de eliberare.

— Incredă-te în provedintia, scump'a mea Satanina! — dîse tiner'a procurorésa în deminéti'a urmatória, candu vedîu, că acést'a s'a scolatu plangêndu. Tu, scump'a mea Satanina, si în casulu celu mai reu vei remané la noi, eu ti-voiu fi amic'a, sor'a ta credin-
tiósa.

— Ti-multiamescu, domna. Esti pré bu-na. Inse fara de Fernando alu meu nu voiescu, nu potu să traiescu.

— Si cu tóte aceste trebuie să te impaci cu sórtea, care adese-ori nu crutia nici pe cei buni: Ér dta Satanina, care deja ai suferit, ai rabdatu atât'a...

— Acést'a una n'asiu poté-o suferí. Ani-m'a mi-s'ar frange de dorere !

Mediculu, care cercetă in tóta diu'a pe pruncii sei, batù si acuma la usi'a loru.

Ana indata lu-imbracisià.

— De la dinsulu vini ? — intrebà ea, — de la Fernando vini, tatuca ?

Betranulu respunse cu tóta seriositate :

— Da.

— Si ? ...

— Fernando stâ aprópe de mormentu.

Satanina, pe care mediculu nu o observâ, incepù a plange amaru.

— Liniscesce-te, fiic'a mea, acést'a trebue sê fia asié , — dîse mediculu accentuandu cu-ventulu „asié“ ; incâtu Satanina nu sciea déca are sê se bucure, sê spere, séu sê tremure de frica ?

— Érta-me, dómna, sê te intrebu câte-va date despre barbatulu dtale ! Spune-mi, cam de câti ani e Fernando ?

— A trecutu de dóue-dieci si optu.

— Timpulu consuna, — murmurâ in[si-ne mediculu.

— Nu ti-a vorbitu elu dtale vre-o data despre cutare Santa Crux ?

— Oh, ba vorbitu , inse totu-de-una lu-

blastemá grozavu. Acela e omulu, carele i-a causatu sórtea sa nefericita. Acelu omu fu prinsu, acuma-su vre-o dóue luni, de ómenii lui Fernando, si elu a moritu la noi, in cas'a nóstra subpamentésca. Inaintea mortii sale elu a marturitu, câ dinsulu a educat pe Fernando, si câ elu cu intentiune espresa i-a condusu educatiunea in directiunea acést'a.

— Nu mai e nici o indoiéla, — esclamà mediculu, — „tigrulu infricosiatu“ e fiulu contesei Bianca!

— Ce díci, parinte? — intrebà cu uimire procurorulu.

— Da, fiule, asié e. Candu am legatu ranele lui Fernando, am recunoscutu pe pieptulu lui unu semnu, ce l'a avutu si in ó'r'a candu fu nascutu, si candu eram eu mediculu mamei sale.

— Despre acést'a trebue să se inscintieze contés'a! — dîse tinerulu procuroru.

— Contés'a deja e inscintiata! Eu am inscintiatu-o, inca atunce candu n'am avutu probe destule pentru sustinerea afirmațiunii mele. Contés'a avù destula taria sufletésca a suportá acésta scire intristatória.

— Poté-voiu revedé pe Fernando? — intrebà Satanina cu ochii plini de lacrime.

— Acum inca nu, fiic'a mea.

— Unde sê gasescu taría, unde mangaiare?

— In rogatiuni, fiic'a mea, — dîse serbatoresce mediculu. Ér acuma vina cu mine, sê mergemu la contés'a Bianca!

Mediculu luà de bratiu pe nevest'a intristata, si se duse la contés'a, care deja lusceptá.

Contés'a erá fórte intristata, ea se temea câ va morí fiulu seu, fara de a-lu poté revedé.

Mediculu intrà la contés'a.

— Gratiósa contésa! Ceea ce numai am presupusu, e deja siguru, e fara de indoiéla! Dinsulu e fiulu dtale!

— Anim'a mea mi-a sioptitu deja de multu, câ presimtiulu meu e adeveratu.

Si dîcêndu aceste, se uită la Satanina, spre acésta femeia palida, a carei facia aretă o dorere adanca, si pe care mediculu inca nu o recomandă.

— Déca nu me insielu, Fernando, precum se aude, are si socia, — dîse contés'a catra mediculu.

Mediculu recomandă pe Satanina.

Ér Satanina cadiù in genunchi inaintea

contesei, si abié potù dice, că dins'a e soci'a lui Fernando.

Contés'a mangaià pe biét'a nenorocita, cu tóte că si dins'a abié potea stá in locu, intr' atât'a erá de emotiunata.

— Oh, contesa ! Fernando nu e omu reu, dinsulu nu e atâtu de pecatosu, anim'a lui nu e corupta, cu tóte că a avutu o educatiune rea.

— Scóla-te, fíc'a mea, scóla-te, si te mangaia cu aceea, că mam'a ar iertá si pe celu mai pecatosu fiu !

Satanina sarutà man'a contesei,

— Primesce, fíc'a mea, multiamit'a mea pentru iubirea cu care esti si ai fostu catra Fernando; primesce pentru credinti'a si ingririle dtale, sarutarea mamei lui !

Si dîcêndu aceste contés'a, imbracisià si sarutà pe nor'a sa.

Contés'a se simtiea in minutulu acest'a in câtu-va fericita.

Serman'a contesa ! In dilele aceste din urma ea a imbetranitu atât'a, câtu nu a potutu sê o imbetranésca mai tare nici diece ani inainte de ast'a.

In tóta vieti'a sa erá neliniscita adancu pentru sórtea fiului seu. Acum ea sciea, că

dinsulu traiesc; inse cum, in ce stare ? ! Anim'a-i buna mai câ se franse de dorere.

Nu avea nici celu pucinu curagiu, de a cere gratia pentru fiulu seu, câ-ci déca se va agratiâ „tigrulu“, cine se va mai poté atunci condamná la mórté ? Déca nu se va judecá vatavulu banditiloru, atunci talharii ceialalti trebue sê se numésca numai nesce miei nevinovati.

Contés'a se uitá totu pe paretii inchisori, ca si acum ea ar fi potutu vedé prin dinsii pe fiulu seu.

Sórtea ei erá fórte trista; nu sciea, óre traí-va séu morí-va fiulu seu ? nu sciea in care minutu se va rupe firulu, care mai multu nu se pote innodá ?

— Ddieu sê te binecuvinte, fíc'a mea ! — dîse contés'a, vediendu câ mediculu voiesce a se departá, — sê ne rogâmu ambii catra Ddieu, sê ne rogâmu sê asculte rogatiunile mamei si a sociei iubitórie !

Satanina respuñse cu anima franta :

— Eu me voiú rogá !

XXIII.

L'a dusu draculu.

Cam peste döue septemani dupa cele enarate in capulu precedinte, sună tristu clopotulu din temniti'a capitalei Spaniei ; acestu sunetu tristu anuncia totu-de-una mórtea vre-unui prinsonieriu.

Câte-unu omu mai píu audindu acestu sunetu tristu, si-radicà palarí'a rogandu-se pentru odihn'a sufletului repausatului. Inse cei mai multi intrebara cu curiositate, câ óre cine a morit ? Óre pe cine a salvatu mórtea de catusiele temnitiei ?

Pe la miédia-di esî in capitala vestea, câ a morit „tigrulu selbatacimii.“

Erá datin'a in Spani'a a ingropá pe ban-

diti fara de nici o ceremonia; asié se intemplà asta-di si cu Fernando.

Pe la mediulu noptii se oprì inaintea arestului unu caru funebralu, cu unu cosciugu mare, din care se aruncau robii goli in gróp'a loru gatita.

Usi'a temnitiei se deschise, doi pazitori ai robiloru adusera unu trupu infasiatu, pe care lu-pusera intre paiele din cosciugu. Cocieriulu dede semnu cailoru, si acestia pornira incetisioru.

Nóptea erá intunecósa. Ceriulu erá acoperit u de nori grei, ventulu suflá rece, din candu in candu fulgerá, ér din departare se audieau tunete infioratórie. Cocieriulu blasphemá vigeli'a ce se apropiá, si manà caii si mai tare.

Pe betranulu Iosue, acest'a e numele cocieriului, lu-cunoscea intregulu Madridu.

Dinsulu portá deja de 30 de ani mortii de la prisonería, si in acestu restimpu de siguru nu i s'a intemplatu nici odata acea ne-norocire, ca in calea sa de ingropatiune, sê nu fia intratu in carcim'a de la barier'a orasului, unde nu numai erá vinu bunu, ci acel'a se mesurá de frumós'a copila a carcinariului. Ér Iosue de siguru avea trebuintia de unu po-

calu de vinu, ca să se intaréșca la lucrulu seu greu, adeca la ingropatiune.

Si acuma abié potù asceptá, să ajunga la carcima, de care apoi erá aprópe cimiteriulu.

Candu ajunse Iosue la carcima, viforulu deja erupse; betranulu sari cu graba din caru, legandu caii de ingraditur'a birtului, murmurandu in sine: „Caletoriulu meu pote asceptá, pana ce voi goli vre-o douse pocale de vinu!“

Betranulu Iosue pasî voiosu in carcin'a plina de óspeti.

— Éta cucuveic'a! — strigă unulu dintr-o speti, care se intalniá aici in tóte dílele cu betranulu Iosue.

— Da, noi diregatorii avemu lucru totu-de-una, atâtu nóptea, cătu si dîu'a! — dise Iosue cu facia seriósa.

— Oh! diregatoriule! — rise celalaltu cu ironia, — mi-ar placé să-ti cunoscu titul'a.

— Eu sum maiestrulu liferante supremu de la curtea regescă. Priceputu-ai, dta? — dise betranulu golindu pana 'n fundu unu pocalu de vinu.

Apoi se intórse catra frumós'a Elvira, fét'a carcinariului:

— E bine, scumpa Elvira, visatu-ai adi nópte ce-va despre mine?

— Am acelu neravu uritu, câ nici odata nu visezu despre unu ce intieleptu.

Óspetii risera cu hohotu de respunsulu nimeritu alu tinerei fete.

Ér Iosue, in maní'a sa, cerù inca unu pocalu de vinu.

— Pe cine duci adi? — intrebà de Iosue óspetele de mai nainte.

Iosue golì pocalulu.

— Asta-di am de lucru cu unu „tigru.”

— Acel'a trebue câ e vr'unu tigru blandu, câ lu-concrediura dtale, strengariu betranu!

— Da, pentru aceea sciu câ totu-si te-ai spariá, déca ar inviá „tigrulu selbatecimii!”

— Tigrulu selbatecimii! — eschiamara óspetii, facêndu semnulu crucei.

— De buna séma, câ e „tigrulu.” Ve temeti si de tigrulu mortu. Fricosiloru! Uitati-ve colo pe ferésta, in carulu celu micu ducu eu pe tigrulu, de care se temea totu tie-nutulu.

Ospetii se uitara cu curiositate catra feresta.

In minutulu acel'a unu fulgeru luminà ferest'a.

Carulu statea inaintea ferestei si chiar candu se uitara óspetii in afara, vediura scoborindu-se de pe elu o figura négra si lunga.

— Dómne Ddieule! — strigà Elvira, imbordandu uniculu luminariu de pe mésa.

In chilia se facù tacere, si pe toti i cuprinse o spaima adanca; Elvira abié potù de frica sê aprinda lumin'a stinsa.

— Sunteti fricosi si netrebnici toti! Ve spariati si de unu fulgeru!

— Eu am vediutu draculu! — dîse cu fiori tiner'a Elvira; nu esti de aice, Iosue, incati-se va poté intemplá vr'o nenorocire.

Inse betranulu Iosue erá omu curagiosu. Nu insedar a portatu elu mortii, nu insedar a beutu de 30 de ani vinulu si vinarsulu, câ-ci candu cerea trebuinti'a dinsulu escelá in curagiu:

— Unui „diregatoriu“ nu-i e iertatu sê se sparia! — dîse cu superbia cucuveic'a betrana.

— Dar nu te fali, betranule, câ-ci si dta

esti numai unu omu prostu ca noi, — dîse unu tineru, care deja nu potu suferi ingamfarea betranului.

— Ddieu sê ve binecuvinte! — dîse Iosue, golindu inca unu pocalu de vinu, apoi si luâ palarî'a, voindu a se departá.

— Apoi numai sê nu te parasésca curagiulu! — i dîse ridiendu unu fetiorasiu.

— Taci, flacâule! — response cu furia Iosue, apoi se rapedî spre Elvira, voindu a o imbracisiá.

— Saruta-me, drag'a mea! Da-mi nitîca potere in contra vîforului! — gangavî betranulu Iosue, voindu cu tóta poterea a sarutá pe tiner'a fetisióra.

— Bade Iosue, mai multu ti-ajuta dtale unu pocalu de vinu, decâtua sarutulu meu! — response ridiendu fetuti'a, dandu-i unu pocalu de vinu.

Betranulu beù vinulu, apoi punendu-si pe capu palarî'a, esî cu nesce pasi nesiguri.

Caii lu-dusera par' câ sborau. Peste câte-va minute ajunse in cimiteriu.

Betranulu Iosue radicà cu mare necasu cosciugulu de pe caru, si lu-deschise, sê aruncă mortulu in gróp'a deja gatita.

Inse câtu de mare i fu mirarea, candu
observă, câ cosciugulu e golu !

Insedaru lu-intórse in josu in susu, nu
esî dintr'insulu nici tigru, nici omu.

Betranulu Iosue si-strinse ochii, sê véda
si mai bine; inse convingêndu-se, câ nu este
nimicu in cosciugu, suspinà cu tristétia :

— Pe acesta l'a dusu draculu ! De multu
totu avea elu pretenâa cu dinsulu !

XXIV.

Mam'a revede pe fiulu seu.

Intr'o departare de sute de mile de Madridu, pe o cale ce ducea la unu portu maritim, galopau patru cai aprigi, tragêndu o calesa de caletoria.

In calesa siedea trei persone cunoscute de cetitorii nostri: betranulu Bibera, Satanina si „tigrulu selbatecimii.“

Betranulu medicu salvà viéti'a tigrului, intocmai ca a mamei lui.

Scimu câtu de mahnita erá contés'a, audîndu câ fiulu ei traiesc; scimu cum se cutremurâ ea audîndu, câ acel'a e renunitulu si infri cosiatulu „tigru.“

Inse mam'a nu potù lapedá pe uniculu seu fiu; antâiulu lucru fu a mantuí pe Fer-

nando. Tóta speranti'a si-a puse in betranulu Bibera, de la dinsulu asceptà salvarea fiului seu.

Betranulu medicu, carele si insu-si doriá a vedé liberu pe salvatoriulu norei sale, nu potù resiste rogârilorù contesei, elu decise a-lu mantui.

Vindecandu-se ranele lui Fernando dejá intru atât'a, incâtu viéti'a lui mai multu nu erá periclitata, i dete ceva lécu ametitoriu, cu ajutoriulu caruia devenì in stare asemenea unui mortu. Apoi ca atare fu transportatù in data in camer'a mortiloru.

Ceea in ce si-puse mediculu speranti'a, fu betranulu Iosue, si datin'a acestuia de a se bagá in birtulu de langa bariera.

Dupa-ce Fernando fu pusu in cosciugu, betranulu Bibera nu parasì cu ochii carulu nici unu minutu; si se bucurà fórte vediendu câ Iosue intrà in birtu.

Convingêndu-se apoi, câ nu este spionatù, se duse la caru, radicandu din cosciugu pe Fernando; in minutulu acest'a fulgerà, si la lumin'a fulgerului lu-vediura cei din birtu cum pasiesce josu de pe caru.

Aprópe de birtu lu-asceptá intr'o calësa fiulu seu Filipu; ajungêndu betranulu Bibera

cu sarcin'a sa la calesa, si asiediendu pe Fernando, manà cu iutiéla la locuinti'a sa, unde lu-asceptá palpitandu contés'a Bianca si Satanina.

Abié peste câte-va minute Fernando erá deja tredîtu cu ajutoriulu medicineloru esper-tului medicu.

Si éta peste o septemana lu-aflâmu deja, departe de Madridu.

In calesa loculu din deretru erá ocupatu de Fernando si Satanina, facia cu dinsii siedea betranulu medicu.

— Suntemu deja aprópe de scopulu ca-
letoriei nôstre, — dîse betranulu prindiendu
man'a lui Fernando. Déca vomu sosí la portu,
nu vomu avé mai multu causa a ne teme. Pro-
mite-mi inc'odata, câ de acum inainte vei fi
omu de omenía !

— Ti-promitu, dlu meu ! — respunse ser-
batoresce Fernando.

— Asié sê fia ! — Nici Ddieu nu voiesce
mórtea pecatosului, ci sê se pocaiésca si sê
traiésca.

Fernando strinse man'a medicului.

— Dupa Ddieu dtale ti-detorescu viéti'a,
libertatea si fericirea mea, — dtale, câ potu
stringe la pieptulu meu pe mama mea, pe care

n'am vediutu-o nici odata. Promisiunea mea e juramentulu celu mai santu !

— Multiamita lui Ddieu, câ a dispusu să fie tóte asié, precum sunt acuma.

In urma ajunsera la loculu destinatu, unde mam'a asceptá cu nerabdare pe fiulu seu.

In Madridu, in capital'a tierei, unde usioru s'ar fi potutu aflá secretulu, nu voi si nu potea a se intelní contés'a Bianca cu fiulu seu. Dreptu locu de intelnire se alese dara portulu de unde avea să plece Fernando catra America.

Calés'a sosi la loculu anumitu.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Pén'a-mi e debila a descrie bucurí'a, a descrie dorerea, ce a simtítu contés'a Bianca stringêndu pentru prima-óra la pieptulu seu pe fiulu seu inca nici candu vediutu.

Mam'a si fiulu se tieneau imbracisiati, far' a vorbi vre-unu cuventu.

La ocasiuni ca aceste limb'a are pucinu rolu ; cuvintele sunt superflue. O imbracisiare, o stringere de mana, unu sarutu mai multu spunu, decâtu o mie de cuvinte.

De pe naia se dete semnulu antâiu spre pornire.

— Binecuvintéza-ne, mama ! — dîse Fer-

nando ingenunchiandu impreuna cu Satanina inaintea contesei.

Mam'a i binecuventà si i sarutà pe ambii cu tóta iubirea mumésca.

De pe naia se dete si semnulu alu doilea.

— Sê mergemu ! — dîse cu unu versu petrunsu betranulu medicu, care statea la spatele tinerilor, privindu cu lacrime in ochi spre aceste fintie fericite.

Fernando plangea, aruncandu-se de nou la picioarele mamei sale:

— Iérta-me, bun'a mea mama ! Remasu bunu pentru totu-de-una !

— N'am ce sê-ti iertu, iubite fiule ! — sioptea abié intielegibilu mam'a plangatória, imbracisiandu de nou pe fiulu seu.

Lui Fernando i se parea, câ-lu tiene legatu cê-va magnetu de pieptulu mamei sale, i se parea câ nu pôte a se deslipi de bratiele acele, de cari nu fu nici odata imbracisiatu.

Sermanulu Fernando , dinsulu acuma vediù pentru prima óra pe mama sa, si acum, cugetá câ nu se va pôte deslipi de aceea, si câ i se va sfasiá anim'a, déca va voi sê se desparta de dins'a.

Peste câte-va secunde, ca si cum i-ar fi plesnitu ceva prin minte, se desfacù cu iutié-

la din bratiele mamei sale, inse nu potu re-siste sê nu o sarute de nou, sê nu o imbraci-sieze inc'odata.

— Remasu bunu, iubit'a mea mama !

— Du-te cu Domnedieu, fiulu meu !

Apoi pornì, mediculu si Satanina i ur-mara.

Peste diece minute se audî sunetulu tu-nului, care dete scire, câ nai'a pornì.

Contés'a Bianca se aruncà in genun-chie, rogandu-se pentru fiulu seu, pe care lu-vediù, lu-imbracisià antâia óra in viéti'a sa, ca apoi sê nu-lu véda, sê nu-lu imbracisieze mai multu nici odata !

Fine.